

Dział Jakości Kształcenia - Biuro Oceny Jakości Kształcenia

Ocena prowadzących zajęcia na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie 2015/2016

Wydział Nauk o Zdrowiu

Kwiecień
2017

Spis treści

Wstęp	3
1. Problematyka badań	3
1.1 Przedmiot i cel badania	3
1.2 Problematyka badawcza	3
2. Udział studentów w ocenie zajęć dydaktycznych	4
3. Ogólna ocena procesu dydaktycznego na UM w Lublinie	10
4. Ocena dydaktyki na poszczególnych Wydziałach UM w Lublinie	11
4.1 Wydział Nauk o Zdrowiu	13
Dietetyka	14
Fizjoterapia I stopnia	17
Fizjoterapia II stopnia	19
Pielęgniarstwo I stopnia	22
Pielęgniarstwo II stopnia	25
Położnictwo I stopnia	27
Położnictwo II stopnia	30
Ratownictwo Medyczne	34
Zdrowie Publiczne I stopnia.....	36
Zdrowie Publiczne II stopnia.....	38
Kwestionariusz ankiety	41
Aneks 42	

Wstęp

1. Problematyka badań

1.1 Przedmiot i cel badania

Przedmiotem badania była ocena jakości kształcenia w aspekcie oceny pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w roku akademickim 2015/2016. Ocena prowadzących zajęcia jest jednym z zasadniczych elementów Uczelnianego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia na UM w Lublinie. Zarówno przygotowanie merytoryczne nauczycieli jak i umiejętność dzielenia się wiedzą są niezbędne do tego, by proces dydaktyczny przebiegał sprawnie i efektywnie. Coraz częściej wskazuje się, że w wyniku coraz szybszego upowszechnienia się nowych technologii następują zmiany o charakterze społeczno-kulturowym zwłaszcza dotyczące młodego pokolenia. W związku z tym zmieniają się również potrzeby i oczekiwania studentów w zakresie edukacji i stosowanych w jej ramach metod dydaktycznych. Jednym ze źródeł informacji na temat skuteczności stosowanych metod jest opinia samych studentów. Dzięki temu uzyskujemy wiedzę na temat odbioru przekazywanych treści oraz ewentualnych problemów w tym zakresie. Jest to jeden ze sposobów oceny procesu kształcenia na UM w Lublinie i pomaga w podejmowaniu decyzji na temat doskonaleniu warsztatu dydaktycznego nauczycieli oraz jest źródłem inspiracji do wprowadzanych udoskonaleń i innowacji w zakresie dydaktyki. Ponadto uczestnictwo studentów w badaniu przyczyni się do tworzenia kultury jakości na naszej Uczelni, stwarzając możliwość współtworzenia wysokich standardów kształcenia.

1.2 Problematyka badawcza

Głównym problemem badawczym jest jakość dydaktyki na naszej Uczelni. W szczególności zwrócono uwagę na zaangażowanie i przygotowanie osób prowadzących zajęcia dydaktyczne. Badanie realizowano za pomocą elektronicznego modułu ankietyzacji w systemie Wirtualna Uczelnia. Kwestionariusz ankiety zawierał sześć pytań, z których każde stanowiło osobne kryterium oceny zajęć (dotyczyło osobnego aspektu dydaktyki). W pytaniu o „dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć oraz konsultacji” dodano opcję „Trudno powiedzieć” co umożliwiło pomijanie w średniej respondentów, którzy nie korzystali z tej formy kontaktu z prowadzącym.

Respondenci każdy aspekt oceniali posługując się pięciostopniową skalą, w której 1 stanowiło ocenę najniższą a 5 najwyższą. Ponadto stworzono możliwość uzasadnienia swojej oceny w miejscu ankiety przewidzianym na dodatkowe komentarze i sugestie. Kryteria oceny stosowane w roku akademickim 2015/2016 przedstawiono poniżej.

1. Punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystywania czasu podczas zajęć
2. Przygotowanie merytoryczne nauczyciela do zajęć
3. Umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela
4. Sprawiedliwość sposobu przyznawania zaliczenia przedmiotu przez nauczyciela

5. Umiejętność budowanie przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności
6. Dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć oraz konsultacji

2. Udział studentów w ocenie zajęć dydaktycznych

Charakterystyka wskaźników frekwencji w badaniu

Moduł w systemie Wirtualna Uczelnia służący ankietyzacji nie umożliwia określenia ogólnej liczby i odsetka studentów, którzy wzięli udział w badaniu oceny prowadzących zajęć w danym roku akademickim. Jest to możliwe jedynie na poziomie pojedynczych zajęć. Do określenia rzetelności wyników oceny nauczycieli akademickich na poziomie globalnym posłużono się dwoma pośrednimi wskaźnikami frekwencji studentów w badaniu, takimi jak: **odsetek wypełnionych ankiet** oraz **odsetek ocenionych zajęć dydaktycznych**. Pierwszy z nich jest stosunkiem wszystkich ankiet wygenerowanych studentom w danym roku akademickim do liczby ankiet przez nich wypełnionych. Liczba ankiet wygenerowanych stanowi iloczyn liczby osób studiujących w danym roku akademickim oraz liczby zajęć dydaktycznych, w których uczestniczyli studenci.

Drugi wskaźnik frekwencji jest uzupełnieniem pierwszego i pozwala na ocenę tego, jaki odsetek spośród wszystkich zajęć dydaktycznych realizowanych w danym roku akademickim został poddany ocenie. Za zajęcia nieocenione uznawano te, których nie ocenił ani jeden student.

Dzięki przyjętym wskaźnikom możemy ocenić, jaki odsetek zajęć udało się ocenić oraz na ile uzyskane oceny można uznać za rzetelne (porównując odsetek wypełnionych ankiet). Dzięki temu nie ma konieczności określania rzeczywistej liczby studentów biorących udział w akcji ankietowej, gdyż informacja taka z założenia nie jest adekwatna do specyfiki badania, polegającego na tym, że każdy student uczestniczy w badaniu tyle razy, ilu zajęć dydaktycznych był uczestnikiem. Oszacowanie takiego wskaźnika byłoby zatem zbyt czasochłonne a jego wartość informacyjna niewielka.

Frekwencja w badaniu

Do roku 2013/2014 liczba ankiet wygenerowanych ciągle rosła, a dzięki ciągłemu doskonaleniu procesu ankietyzacji oraz jej promocji wśród studentów osiągnięto również najwyższy odsetek ankiet wypełnionych. W roku 2014/2015 liczba wygenerowanych ankiet została utrzymana na podobnym poziomie co w dwóch poprzednich edycjach badania. Liczba wypełnionych ankiet spadła o ponad 10 punktów procentowych, w porównaniu z poprzednią edycją badania, co zaowocowało frekwencją na poziomie 18,02%. W roku 2015/2016, pomimo działań promujących ankietyzację, w tym wydania Informatora „Jakość kształcenia”, w którym podjęto temat użyteczności ankietyzacji w procesie kształcenia i jej anonimowości, nastąpił dalszy spadek frekwencji do poziomu 12,56%. Podjęto konsultacje z przedstawicielami organizacji studenckich, by dowiedzieć się co mogło wpłynąć na taki spadek frekwencji w badaniu. Z uzyskanych informacji wynika, że liczba ankiet na indywidualnych kontaktach w module Wirtualna Uczelnia jest zbyt duża. Studenci na spotkaniu postulowali o zmniejszenie liczby ankiet do około 20-30 w semestrze. Zwrócono także uwagę na ankiety, które są przeprowadzane

przez nauczycieli akademickich w trakcie zajęć. W styczniu 2017 roku odbyło się spotkanie Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, na którym głównym punktem dyskusji była niska frekwencja w badaniach ewaluacyjnych. Podjęto kroki w celu poprawy tej sytuacji.

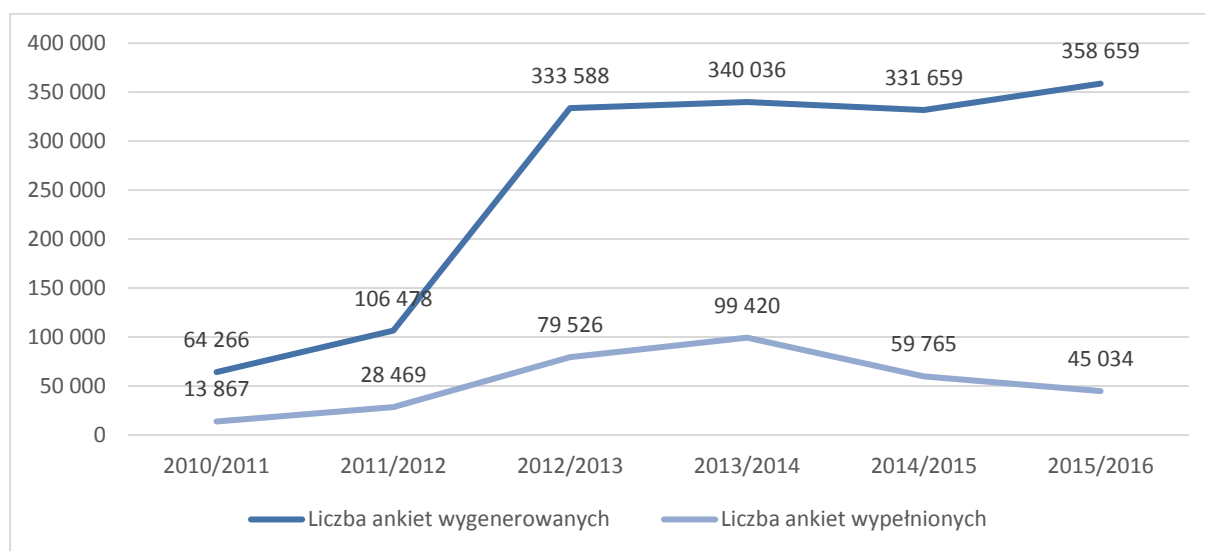
Tabela 1 zawiera dane o frekwencji w poszczególnych edycjach badania.

Tabela 1 Frekwencja w ocenie zajęć dydaktycznych w latach 2010-2016

Rok akademicki	Liczba ankiet wygenerowanych	Liczba ankiet wypełnionych	Odsetek ankiet wypełnionych
2010/2011	64 266	13 867	21,58 %
2011/2012	106 478	28 469	26,74 %
2012/2013	333 588	79 526	23,84 %
2013/2014	340 036	99 420	29,24 %
2014/2015	331 659	59 765	18,02 %
2015/2016	358 659	45 034	12,56 %

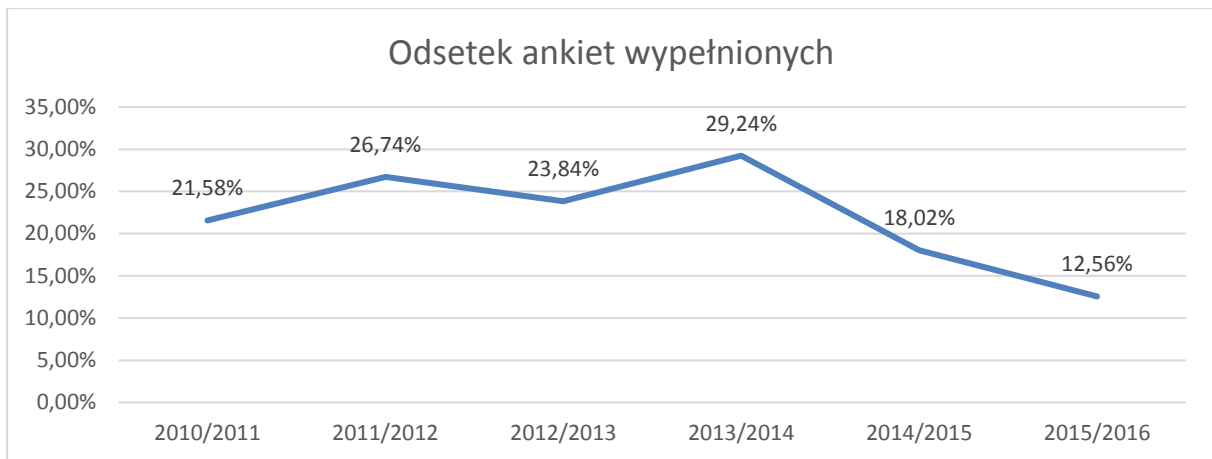
Wykres 1 przedstawia skalę zmian, jaka nastąpiła w ostatnich latach pod względem ilości ankiet przeznaczonych do wypełnienia przez studentów (wygenerowanych z systemu) oraz liczby wypełnionych ankiet.

Wykres1. Zmiana skali procesu ankietyzacji od roku 2010/2011

Liczba ankiet wygenerowanych w edycji badania 2015/2016 została utrzymana na podobnym poziomie, co w roku poprzednim. Odsetek ankiet wypełnionych spadł, w porównaniu z poprzednią edycją badania, o ponad 5 punktów procentowych i kształtuje się na poziomie **12,56%**. Przedmiotową zmianę zobrazowano na Wykresie 2.

Wykres 2. Zmiana odsetka wypełnionych ankiet w latach 2010-2016

Analizując wyniki stwierdzono duże zróżnicowanie uczestnictwa studentów w badaniu ze względu na poszczególne kierunki kształcenia. Najwyższy odsetek ankiet wypełnionych zanotowano na kierunkach takich jak *Higiena stomatologiczna* (65,25%), *Biomedycyna* (36,32%), *Fizjoterapia I stopnia* (36,06%). Na pozostałych kierunkach frekwencja nie przekraczała 30%. Na pięciu kierunkach frekwencja przekroczyła 20%. Frekwencję poniżej 10% zanotowano na sześciu kierunkach, takich jak: *Fizjoterapia II stopnia* (5,92%), *Zdrowie publiczne II stopnia* (6,07%), *kierunek Lekarski na II Wydziale Lekarskim* (6,47%), *Położnictwo II stopnia* (7,76%), *kierunek Lekarski na I Wydziale Lekarskim* (8%), *Pielęgniarstwo II stopnia* (8,24%). Szczegółową analizę frekwencji według kierunku studiów przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Frekwencja studentów w badaniu ze względu na kierunek studiów i tryb studiowania.

Kierunek	Stacjonarne			Niestacjonarne			Frekwencja ogółem		
	Wygenerowano	Wypełniono	%	Wygenerowano	Wypełniono	%	Wygenerowano	Wypełniono	%
Analityka medyczna	6973	1369	19,63%				6973	1369	19,63%
Biomedycyna	1828	664	36,32%				1828	664	36,32%
Dietetyka	4816	549	11,40%				4816	549	11,40%
Elektrodiagnostyka I	4793	1239	25,85%				4793	1239	25,85%
Elektrodiagnostyka II	1503	213	14,17%				1503	213	14,17%
Farmacja	28461	4519	15,88%	597	105	17,59%	29058	4624	15,91%
Fizjoterapia I	12769	4604	36,06%				12769	4604	36,06%
Fizjoterapia II	10294	609	5,92%				10294	609	5,92%
Higiena stomatologiczna	774	505	65,25%				774	505	65,25%
Kosmetologia I° WF	3623	769	21,23%				3623	769	21,23%
Kosmetologia II° WF	2271	319	14,05%				2271	319	14,05%
Lekarski I Wydział	69333	5397	7,78%	16878	1497	8,87%	86211	6894	8,00%
Lekarski II Wydział	69206	4252	6,14%	17320	1344	7,76%	86526	5596	6,47%
Lekarsko-dentystyczny	20532	3671	17,88%	5105	772	15,12%	25637	4443	17,33%
Pielęgniarstwo I	26192	4131	15,77%				26192	4131	15,77%
Pielęgniarstwo II	14471	1193	8,24%				14471	1193	8,24%
Położnictwo I	14320	2897	20,23%				14320	2897	20,23%
Położnictwo II	4487	348	7,76%				4487	348	7,76%
Ratownictwo Medyczne	7801	2068	26,51%				7801	2068	26,51%
Techniki Dentystyczne	3114	693	22,25%				3114	693	22,25%
Zdrowie Publiczne I	5280	948	17,95%				5280	948	17,95%
Zdrowie Publiczne II	5918	359	6,07%				5918	359	6,07%
RAZEM:	318759	41316	12,96%	39900	3718	9,32%	358659	45034	12,56%

Frekwencja ogólna w badaniu w roku akademickim 2015/2016 wyniosła **12,56%**. Na studiach stacjonarnych odsetek wypełnionych ankiet wyniósł **12,96%**, a na studiach niestacjonarnych **9,32%**. Wśród kierunków realizowanych w trybie stacjonarnym zaobserwowano duże odchylenie od wartości średniej. Odsetek ankiet wypełnionych wahał się od 5,92% do 65,25%. Na studiach stacjonarnych odnotowano przypadek kierunku *Fizjoterapia II stopnia*, w którym odsetek ankiet wypełnionych był najniższy i wyniósł **5,92%** oraz przypadek kierunku *Higiena stomatologiczna*, w którym odsetek ankiet wypełnionych był najwyższy i wyniósł **65,25%**.

W porównaniu z poprzednią edycją badania odnotowano spadek odsetka wypełnionych ankiet na 16 kierunkach. Szczególnie wysoki spadek frekwencji odnotowano na kierunkach takich jak: *Analityka medyczna* (spadek o 30,51 pkt procentowych), *Techniki dentystyczne* (spadek o 27,83 pkt procentowych), *Pielęgniarstwo I stopnia* (spadek o 15,33 pkt procentowych), *Kosmetologia I stopnia* (spadek o 14,11 pkt procentowych), *Położnictwo I stopnia* (spadek o 14,01 pkt procentowych) oraz *Dietetyka* (spadek o 12,97 pkt procentowych).

Jedynie na 4 kierunkach odnotowano wzrost odsetka wypełnionych ankiet. Najwyższy wzrost frekwencji wystąpił na kierunku *Fizjoterapia I stopnia* (wzrost o 14,49 punktów procentowych). Szczegółową analizę frekwencji w/g kierunków studiów i poprzednich edycji badania zawarto w Tabeli 3.

Tabela 3. Frekwencja w badaniu na poszczególnych kierunkach w latach 2013-2016

	Frekwencja w roku 2013/2014	Frekwencja w roku 2014/2015	Frekwencja w roku 2015/2016	Zmiana frekwencji w stosunku do roku 2014/2015
Analityka Medyczna	32,17	50,14	19,63	-30,51
Biomedycyna	-	-	36,32	-
Dietetyka	43,3	24,37	11,40	-12,97
Elektroradiologia I	26,86	29,18	25,85	-3,33
Elektroradiologia II	-	-	14,17	-
Farmacja	21,86	12,88	15,91	3,03
Fizjoterapia I	24,77	21,57	36,06	14,49
Fizjoterapia II	45,67	10,79	5,92	-4,87
Higiena stomatologiczna	-	-	65,25	-
Kosmetologia I° WF	69,78	35,34	21,23	-14,11
Kosmetologia II° WF	60,47	14,83	14,05	-0,78
Lekarski I wydział	25,26	14,09	8,00	-6,09
Lekarski II wydział	35,91	11,15	6,47	-4,68
Lekarsko-dentystyczny	21,72	20,86	17,33	-3,53
Pielęgniarstwo I	21,4	31,1	15,77	-15,33
Pielęgniarstwo II	28,75	11,99	8,24	-3,75
Położnictwo I	16,48	34,24	20,23	-14,01
Położnictwo II	33,91	16,27	7,76	-8,51
Ratownictwo Medyczne	30,79	24,02	26,51	2,49
Techniki Dentystyczne	36,88	50,08	22,25	-27,83
Zdrowie Publiczne I	24,05	17,31	17,95	0,64
Zdrowie Publiczne II	44,32	11,54	6,07	-5,47
RAZEM:	29,24	18,02	12,56	-5,46

Drugi wskaźnik frekwencji w badaniu informuje o odsetku zajęć dydaktycznych ocenionych przez studentów w roku akademickim 2015/2016. Studenci oceniali nauczycieli akademickich podczas każdego z prowadzonych zajęć i dlatego w raporcie przedstawiono osobno ocenę nauczyciela za każde zajęcia, które realizował.

Z danych wynika, że większość zajęć dydaktycznych oraz nauczycieli je prowadzących została oceniona. Na poziomie całej Uczelni oceniono **67%** zajęć dydaktycznych. Porównując poszczególne kierunki najgorzej wypada kierunek *Lekarski* na obu Wydziałach. Odpowiednio na I Wydziale oceniono 52,89% zajęć dydaktycznych, a na II Wydziale 55,13%. Szczególnie niski poziom ocenionych zajęć

wystąpił na kierunku *Farmacja* na studiach niestacjonarnych (22,44%). Poniżej 75% zajęć dydaktycznych oceniono także na kierunkach (licząc ogółem studia niestacjonarne i stacjonarne): *Lekarsko-dentystyczny* (69,59%), *Farmacja* (65,35%), *Położnictwo II stopnia* (74,05%). Na pozostałych kierunkach sytuacja wygląda zadowalająco, gdyż wszystkie zajęcia zostały ocenione w ponad 75%. Wskaźnik 100% ocenionych zajęć dydaktycznych został osiągnięty w przypadku jednego kierunku. Była to *Higiena stomatologiczna*. Odsetek zajęć dydaktycznych ocenionych w roku akademickim 2015/2016 z podziałem na kierunek studiów zawiera Tabela 4.

Tabela 4. Odsetek zajęć dydaktycznych ocenionych w roku akademickim 2015/2016

Kierunek	Stacjonarne			Niestacjonarne			Ogółem		
	Liczba zajęć	Zajęcia ocenione	%	Liczba zajęć	Zajęcia ocenione	%	Liczba zajęć	Zajęcia ocenione	%
Analityka medyczna	302	253	83,77%				302	253	83,77%
Biomedycyna	124	121	97,58%				124	121	97,58%
Dietetyka	232	204	87,93%				232	204	87,93%
Elektrodiagnostyka I	257	233	90,66%				257	233	90,66%
Elektrodiagnostyka II	124	104	83,87%				124	104	83,87%
Farmacja	704	527	74,86%	156	35	22,44%	860	562	65,35%
Fizjoterapia I	272	240	88,24%				272	240	88,24%
Fizjoterapia II	216	182	84,26%				216	182	84,26%
Higiena stomatologiczna	65	65	100%				65	65	100%
Kosmetologia I° WF	175	155	88,57%				175	155	88,57%
Kosmetologia II° WF	128	99	77,34%				128	99	77,34%
Lekarski I Wydział	2028	1135	55,97%	1188	638	53,70%	3216	1773	55,13%
Lekarski II Wydział	1981	1086	54,82%	1167	579	49,61%	3148	1665	52,89%
Lekarsko-dentystyczny	869	658	75,72%	499	294	58,92%	1368	952	69,59%
Pielęgniarstwo I	440	403	91,59%				440	403	91,59%
Pielęgniarstwo II	312	248	79,49%				312	248	79,49%
Położnictwo I	378	356	94,18%				378	356	94,18%
Położnictwo II	131	97	74,05%				131	97	74,05%
Ratownictwo Medyczne	321	265	82,55%				321	265	82,55%
Techniki Dentystyczne	170	146	85,88%				170	146	85,88%
Zdrowie Publiczne I	218	205	94,04%				218	205	94,04%
Zdrowie Publiczne II	125	116	92,80%				125	116	92,80%
RAZEM:	9572	6898	72,06%	3010	1546	51,36%	12582	8444	67,11%

3. Ogólna ocena procesu dydaktycznego na UM w Lublinie

Ogólna ocena procesu kształcenia na UM w Lublinie wynosi **4,61**¹. Została ona wyliczona ze wszystkich ocen wystawionych przez studentów nauczycielom akademickim realizującym zajęcia dydaktyczne w roku akademickim 2015/2016. Wszystkie pojedyncze oceny potraktowano tu łącznie, bez podziału na poszczególne kryteria oceny, kierunki i lata studiów.

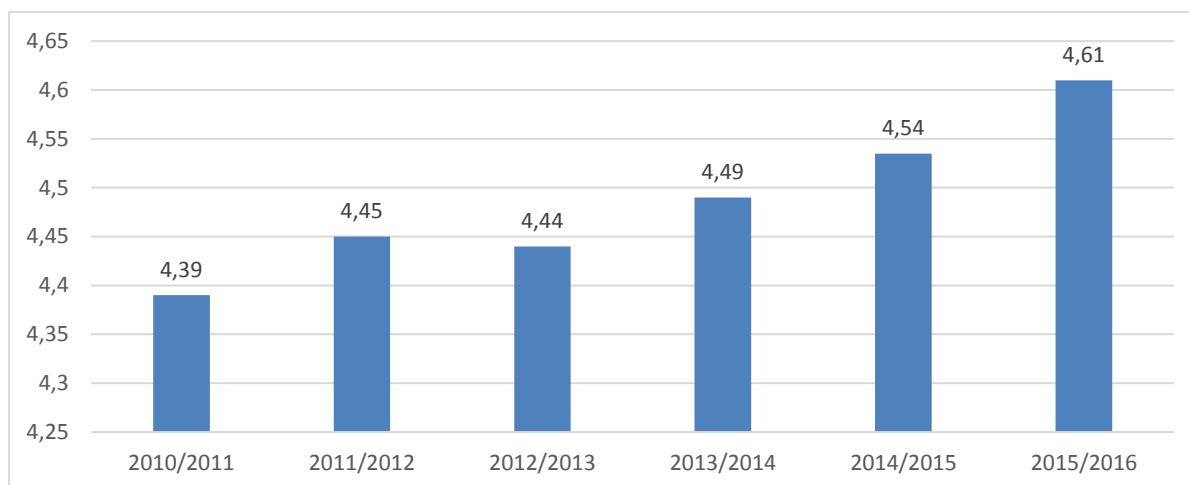
Uwzględniając w analizie ocen podział na semestry zauważono, że minimalnie wyżej oceniono zajęcia realizowane w semestrze letnim niż w semestrze zimowym. Tabela 5 zawiera oceny kształcenia w obu semestrach roku akademickiego 2015/2016.

Tabela 5. Ogólna ocena procesu kształcenia na UM w Lublinie w roku 2015/2016

	Semestr zimowy	Semestr letni	Ogółem
Średnia ocena	4,61	4,62	4,61

W stosunku do poprzedniej edycji badania ogólna ocena kształcenia na UM wzrosła. Choć wzrost ten jest stosunkowo niewielki i stanowi 0,07 to szczególnie w porównaniu z rokiem akademickim 2010/2011 jest to zmiana istotna. Dane zawarto na Wykresie 3.

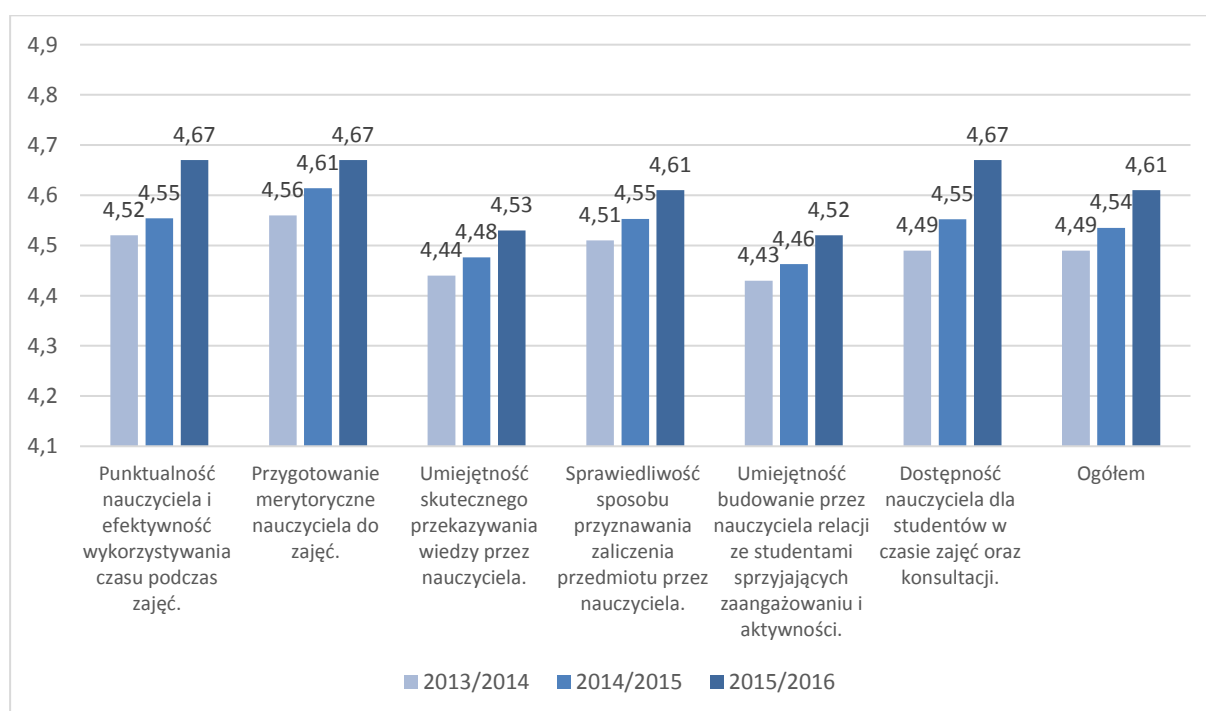
Wykres 3. Ogólna ocena dydaktyki na UM w latach 2011-2016

¹Średnia arytmetyczna wszystkich ocen wystawionych nauczycielom akademickim w roku akademickim 2014/2015.

Badania wykazały, że najlepiej ocenianymi aspektami kształcenia na UM Lublinie są: **przygotowanie merytoryczne nauczycieli do zajęć, punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystywania czasu podczas zajęć** oraz **dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć oraz konsultacji**. Wszystkie te aspekty osiągnęły poziom **4,67** (na pięciostopniowej skali). Studenci wysoko oceniają stopień wiedzy nauczycieli akademickich jednak najniżej ocenione aspekty kształcenia związane z przekazywaniem tej wiedzy. Analizując dane z poprzednich lat należy zaznaczyć, że jest to tendencja występująca w każdej edycji badania. **Umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności** zostały ocenione odpowiednio na **4,53** i **4,52** w pięciostopniowej skali. **Sprawiedliwość sposobu przyznawania zaliczenia** została oceniona, podobnie jak w poprzedniej edycji badania, w granicach średniej ogólnej. Oceny poszczególnych aspektów kształcenia w roku akademickim 2015/2016 zawiera Wykres 4.

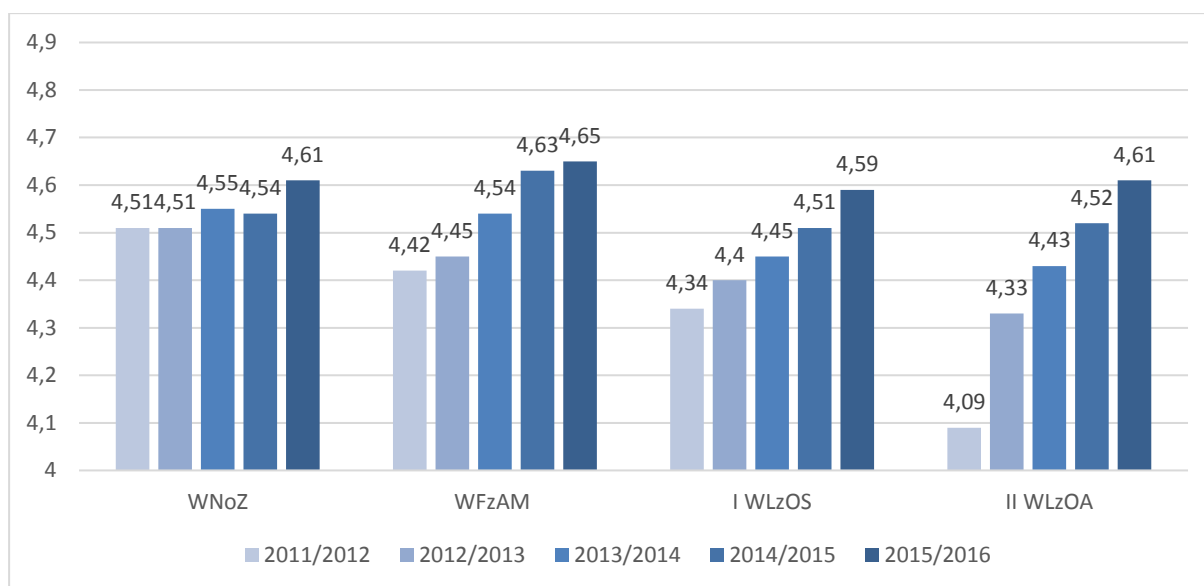
Wykres 4. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na UM w Lublinie w roku 2015/2016

4. Ocena dydaktyki na poszczególnych Wydziałach UM w Lublinie

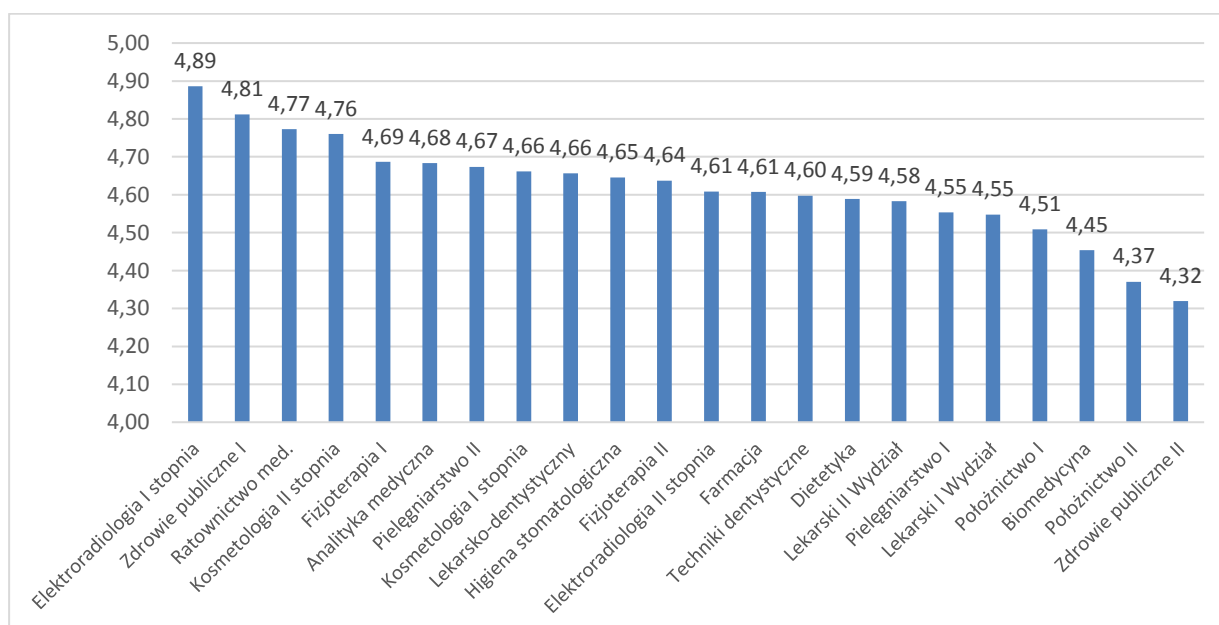
Średnie oceny kształcenia na poszczególnych Wydziałach różnią się nieznacznie między sobą. **Najniżej oceniony został I Wydział Lekarski z Oddziałem Anglojęzycznym (4,59). Najwyżej oceniony został Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Analityki Medycznej (4,65)**. Wszystkie Wydziały odnotowały niewielki wzrost oceny kształcenia. W przypadku II Wydziału Lekarskiego był to wzrost rzędu 0,09, w przypadku I Wydziału Lekarskiego rzędu 0,08, w przypadku Wydziału Nauk o Zdrowiu rzędu 0,07. Niewielki wzrost nastąpił także na Wydziale Farmaceutycznym – 0,02. Widoczna jest więc systematyczna poprawa co świadczy o skuteczności systemu doskonalenia jakości kształcenia na naszej Uczelni. Wyniki zawiera Wykres 5.

Wykres 5. Ogólna ocena kształcenia na Wydziałach UM w Lublinie

Wykres 6 przedstawia zestawienie wszystkich objętych badaniem kierunków studiów prowadzonych na UM w Lublinie. Ranking stworzono dla celów porównawczych, jednak **należy zachować ostrożność podczas wyciągania na jego podstawie wniosków**. Wydaje się, że ocena kierunku bardziej odzwierciedla poziom oczekiwań studentów pod względem kształcenia, niż rzeczywistą jakość procesu dydaktycznego na każdym z kierunków. Prawdopodobnie kierunki ocenione najniżej nie spełniają oczekiwań studentów w pełni, gdyż oczekiwania te są bardzo wysokie. Najniżej ocenione zostały kierunki takie jak *Zdrowie publiczne II stopnia* (4,32), *Położnictwo II stopnia* (4,37) oraz *Biomedycyna* (4,45). Pozostałe kierunki oceniono powyżej wartości 4,5 (na pięciostopniowej skali). Najwyżej zostały ocenione kierunki takie jak *Elektroradiologia I stopnia* oraz *Zdrowie publiczne I stopnia* (4,81). Przypadek tego drugiego kierunku jest wart podkreślenia, gdyż w poprzednich edycjach był to kierunek najniżej oceniany przez studentów.

Wykres 6. Ocena kształcenia na poszczególnych kierunkach w roku 2015/2016.

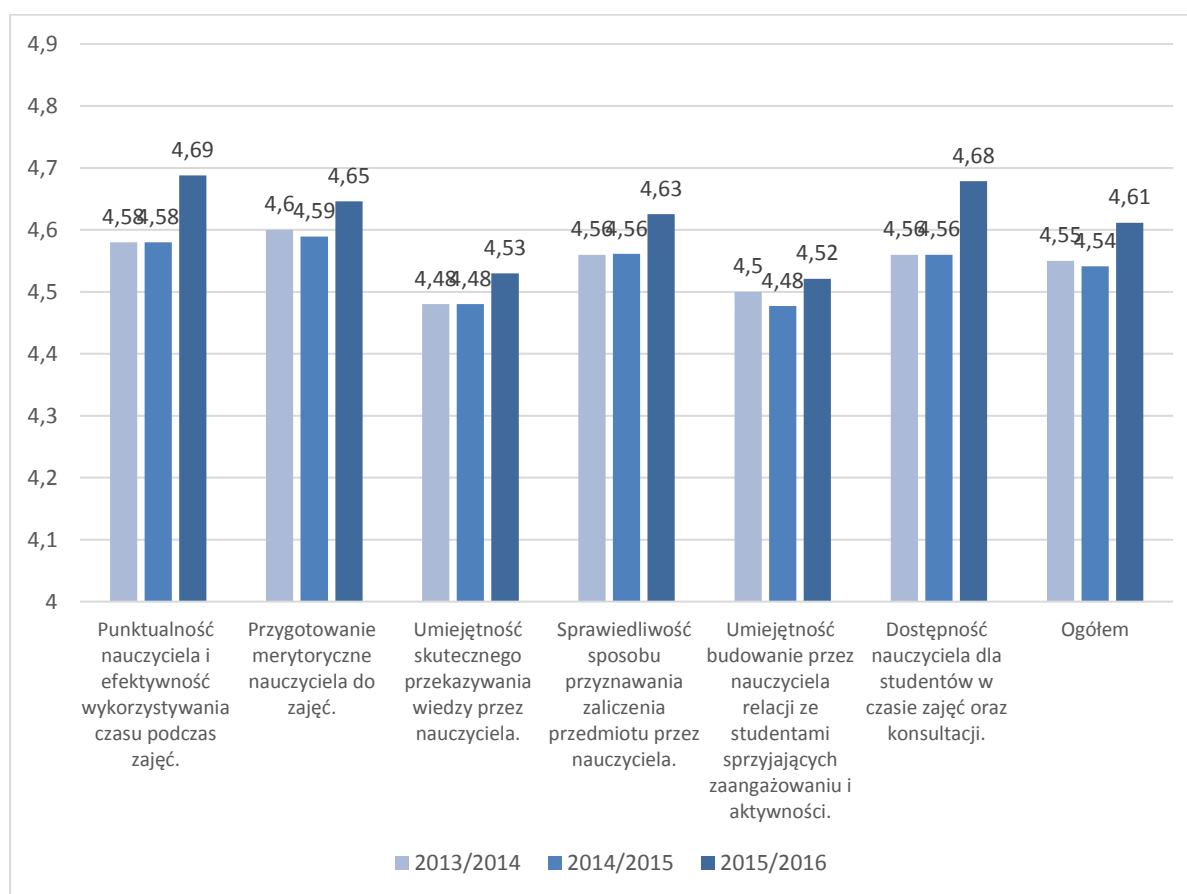
4.1 Wydział Nauk o Zdrowiu

Wydział Nauk o Zdrowiu w roku akademickim 2015/2016 został oceniony na **4,61** co jest oceną dość wysoką. W stosunku do poprzedniej edycji badania nastąpił niewielki wzrost oceny ogólnej, rzędu 0,07 punkta na pięciostopniowej skali. Poszczególne aspekty kształcenia są ocenione blisko średniej ogólnej oraz są one relatywnie wysokie, tak więc trudno wskazać obszar szczególnie budzący zastrzeżenia studentów.

Poniżej średniej ogólnej, analogicznie do innych wydziałów, znajdują się aspekty kształcenia takie jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**. Czynniki te uzyskały odpowiednio ocenę **4,53** i **4,52** na pięciostopniowej skali. Pozostałe czynniki oceniono nieznacznie powyżej średniej ogólnej.

Najwyżej oceniono **punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystywania czasu podczas zajęć (4,69)** oraz **dostępność nauczyciela dla studentów w czasie konsultacji i zajęć (4,68)**. Oba te czynniki zanotowały także najwyższy wzrost oceny, rzędu 0,11-0,12 punkta w pięciostopniowej skali. Wysoko oceniono także **przygotowanie merytoryczne nauczycieli do zajęć (4,65)**. Warto więc dostosować stosowane metody dydaktyczne i wykorzystać potencjał wiedzy nauczycieli, by zaspokoić oczekiwania studentów w zakresie kształcenia. Wykres 7. zawiera zestawienie ocen z poszczególnych aspektów kształcenia dla Wydziału Nauk o Zdrowiu.

Wykres 7. Ocena Wydziału Nauk o Zdrowiu ze względu na poszczególne aspekty kształcenia

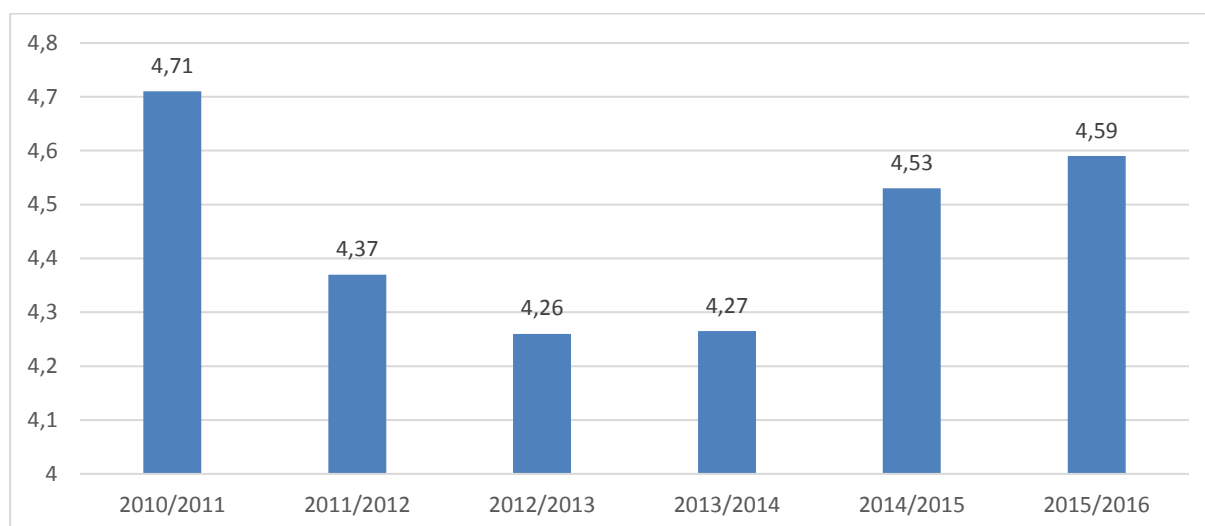

W dalszej części raportu poddano analizie, na ile tendencje zaobserwowane na poziomie Wydziału występują na poszczególnych jego kierunkach studiów. Każdy kierunek poddano szczegółowej analizie w celu uchwycenia jego specyfiki.

Dietetyka

Proces kształcenia na kierunku *Dietetyka* na poziomie ogólnym został oceniony na **4,59** na pięciostopniowej skali. Jest to ocena wysoka, a w porównaniu z rokiem poprzednim wyższa o 0,06 punkta i druga w porównaniu z wszystkimi edycjami badania. Wśród wszystkich kierunków prowadzonych na UM w Lublinie kierunek ten zajmuje 15 miejsce (Porównaj ranking na Wykresie 6). Frekwencja studentów *Dietetyki* w badaniu wyniosła 11% (Patrz Tabela 4). W poprzedniej edycji badania wynosiła 24%. Zmianę oceny kształcenia na kierunku *Dietetyka* przedstawia Wykres 8.

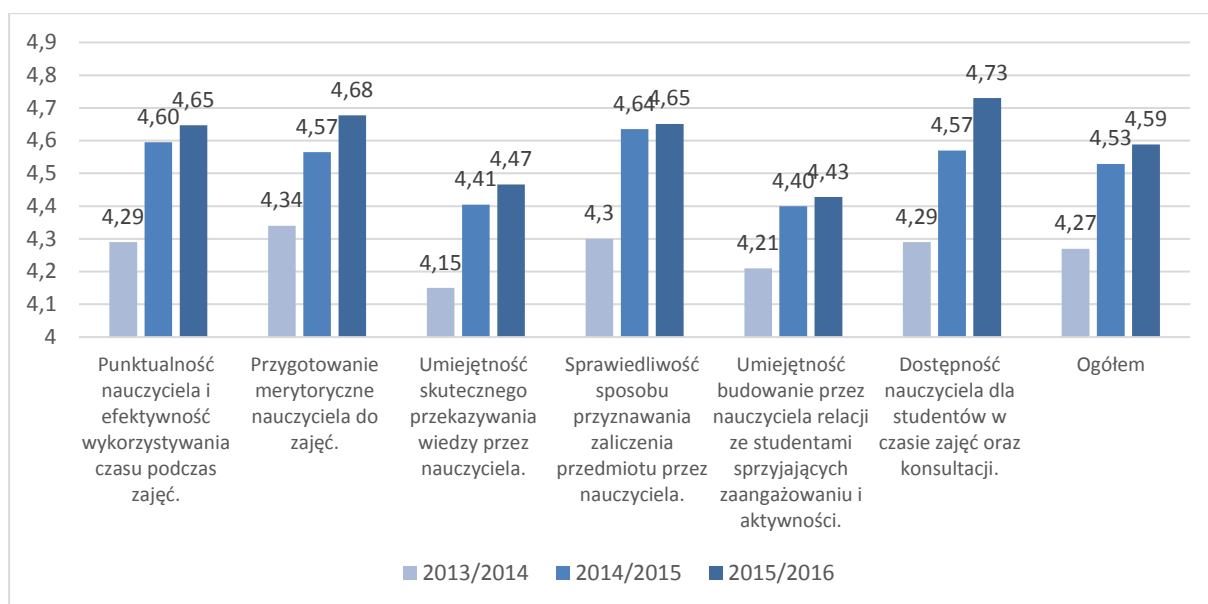
Wykres 8. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Dietetyka*

Podobnie jak na pozostałych kierunkach realizowanych na UM najniżej oceniono aspekty związane ze **skutecznym przekazywaniem wiedzy przez nauczyciela (4,47)** oraz **umiejętnością budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,43)**. Wszystkie aspekty, które można porównać z poprzednią edycją badania, uległy poprawie.

Wyraźny wzrost oceny odnotowano w aspekcie związanym ze **dostępnością nauczyciela dla studentów w czasie zajęć i konsultacji (z 4,57 na 4,73)**. Jest to także najwyżej oceniony aspekt kształcenia.

Wyżej niż średnia ogólna oceniono także: **punktualność i efektywność wykorzystywania czasu przez nauczyciela (4,65)**, **przygotowanie merytoryczne nauczyciela do zajęć (4,68)** oraz **sprawiedliwość sposobu przyznawania zaliczenia (4,65)**. Studenci wysoko oceniają przygotowanie nauczycieli do zajęć, lecz należałoby się przyjrzeć metodom dydaktycznym stosowanym przez prowadzących zajęcia gdyż nadal są to aspekty niżej oceniane przez studentów. Wykres 9 zawiera oceny wszystkich ocenianych aspektów dydaktyki na tym kierunku.

Wykres 9. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Dietetyka*.

Pomimo nielicznych komentarzy studenckich można stwierdzić, które elementy procesu kształcenia wywołują niezadowolenie studentów.

Wśród głównych przyczyn niezadowolenia studentów odnotowywano prowadzenie zajęć w oparciu o metody „podające”, takie jak odczytywanie prezentacji. Według studentów nie sprzyja to zaangażowaniu i aktywności podczas zajęć. Zwracana jest także uwaga na zbyt szybkie odczytywanie informacji zawartych na slajdzie i przechodzenie do następnego bez możliwości zanotowania wszystkich ważnych informacji.

Zdarzają się także przypadki, gdy zajęcia są prowadzone w zbyt szybkim tempie, jednak jak zaznaczają studenci, wiąże się to z zbyt małą ilością godzin przeznaczonych na obszerny materiałowo przedmiot.

Wśród negatywnych komentarzy odnotowano również te dotyczące aspektu sprawiedliwości przyznawania zaliczenia z przedmiotu. Wynikały one przede wszystkim z niekonsekwencji nauczyciela, który nierówno traktował studentów podczas egzaminu. Jeden ze studentów pisze: „Prowadząca zajęcia przeprowadziła egzamin, którego kilka osób nie zaliczyło. Nie byłoby w tym nic nadzwyczajnego gdyby nie to, że później tym osobom dała ten sam test do poprawy i wpisała na wirtualnej uczelni oceny tylko z poprawy pomijając oceny niedostateczne z pierwszego terminu. Jest to niesprawiedliwe w stosunku do osób, które zaliczyła test w pierwszym terminie”.

Wśród pozytywnych komentarzy znalazły się pochwały nauczycieli, którzy stosują rozmaite metody dydaktyczne. Dzięki temu, według studentów, zajęcia są ciekawe, zmuszają do ciągłej koncentracji. Ważna jest także atmosfera podczas zajęć sprzyjająca zaangażowaniu i aktywności. Przykładem dobrych praktyk jest komentarz: „Bardzo fajnie prowadzone seminaria, w końcu aktywny udział studentów bez stresu i w fajnej atmosferze. Nareszcie coś innego niż prezentacje multimedialne. Świetny nauczyciel, z bardzo dobrym podejściem do studenta, tworzył w pewnym stopniu atmosferę równości na zajęciach co zachęcało do aktywności. Mogliśmy rozmawiać na tematy uczelniane - często doradzał jak w danej sytuacji najlepiej byłoby postąpić. Nauczyciel "z powołania”.

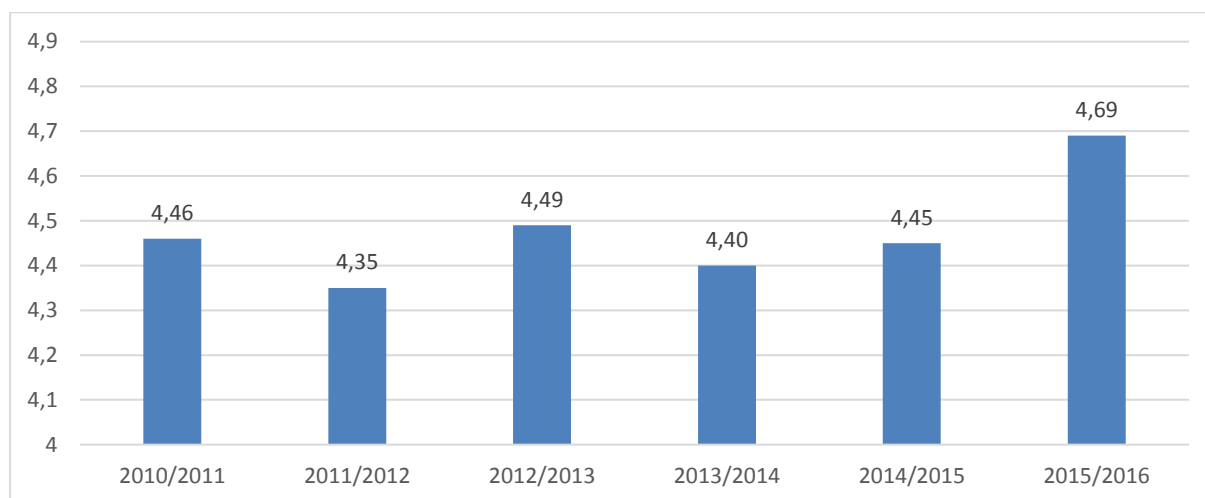
Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Jakość kształcenia na kierunku *Dietetyka* została oceniona wysoko (4,59). Kierunek ten zajmuje 16 miejsce w rankingu kierunków prowadzonych na UM. W stosunku do roku akademickiego 2015/2016 nastąpił wzrost oceny ogólnej o 0,06 w pięciostopniowej skali.
- ⇒ Najniżej ocenionymi aspektami dydaktyki były **umiejętność przekazywania wiedzy przez nauczycieli (4,47)** oraz **umiejętność tworzenia relacji sprzyjających zaangażowaniu i aktywności studentów (4,43)**.
- ⇒ Należy stosować metody dydaktyczne przyczyniające się do budowania odpowiednich relacji między nauczycielem a studentami.
- ⇒ Studenci zwracają uwagę na zbyt mały zakres godzinowy przedmiotu *Mikrobiologia ogólna i żywności*.

Fizjoterapia I stopnia

Proces kształcenia na kierunku *Fizjoterapia I stopnia* na poziomie ogólnym został oceniony dość wysoko. Średnia ocena **4,69** i sytuuje ten kierunek na 5 miejscu w rankingu kierunków realizowanych na UM (porównaj ranking na Wykresie 6). W roku akademickim 2015/2016, w porównaniu z poprzednią edycją badania, wskaźnik satysfakcji studentów z jakości kształcenia wzrósł o 0,24 punktu, co skutkuje najwyższą oceną spośród wszystkich edycji badania. Frekwencja studentów *Fizjoterapii I stopnia* w badaniu wyniosła 36% (Patrz Tabela 4). W poprzedniej edycji badania frekwencja wynosiła 22%. Oceny z poszczególnych edycji badania zawiera Wykres 10.

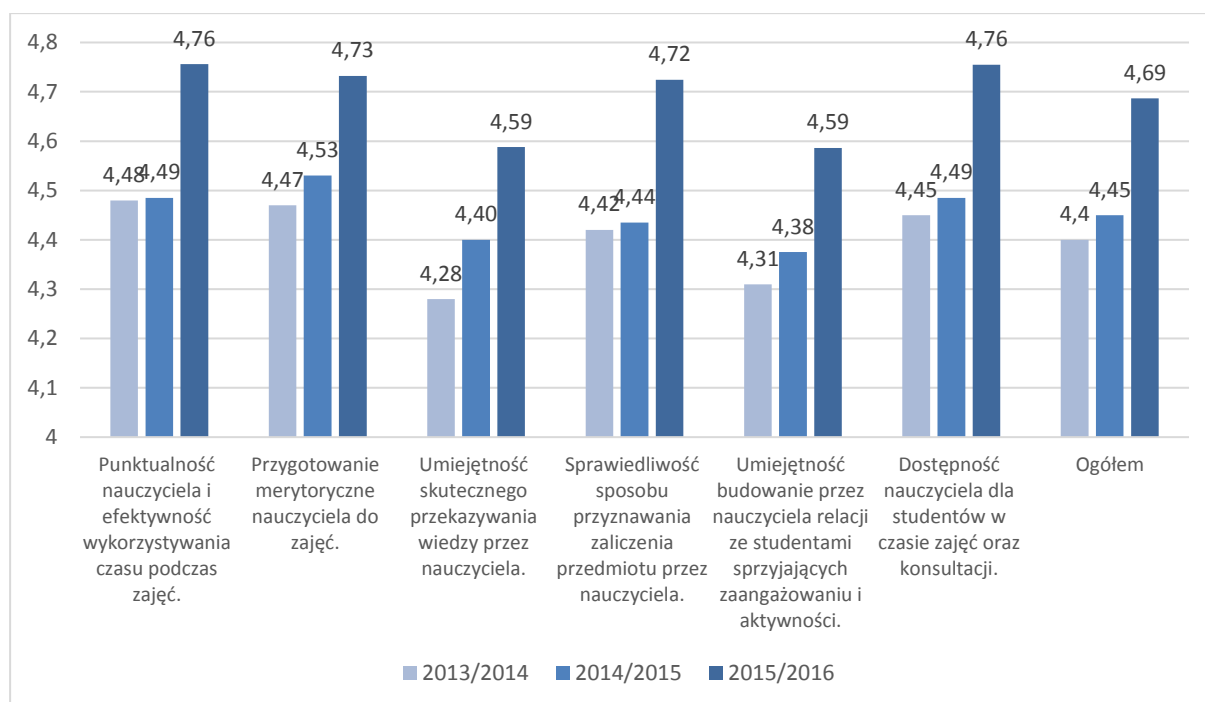
Wykres 10. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Fizjoterapia I stopnia*.

Analizując oceny poszczególnych aspektów kształcenia odnotowano tendencję występującą na pozostałych kierunkach UM w Lublinie.

Najniżej oceniono aspekty związane z **umiejętnością skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętnością budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**. Oba te aspekty oceniono na **4,59** na pięciostopniowej skali. Pozostałe aspekty kształcenia zostały ocenione powyżej średniej ogólnej (4,69).

Najwyżej oceniono aspekty związane z **dostępnością nauczyciela podczas zajęć i konsultacji** oraz **punktualnością nauczyciela i efektywnością wykorzystania czasu podczas zajęć**. Oba te czynniki zostały ocenione na **4,76**. Oba także zanotowały wzrost, w porównaniu z poprzednią edycją badania, rzędu 0,27 punktu. **Przygotowanie merytoryczne nauczyciela do zajęć** oceniono na **4,73**, a sprawiedliwość sposobu przyznawania zaliczenia na **4,72**. Warto więc wykorzystać potencjał wiedzy nauczycieli i dostosować metody dydaktyczne by sprostać wysokim wymaganiom studenckim. Oceny poszczególnych aspektów kształcenia przedstawia Wykres 11.

Wykres 11. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Fizjoterapia I stopnia*.

Dzięki pogłębionej analizie komentarzy umieszczanych przez studentów w ankiecie, które stanowią uzasadnienie wystawianych ocen możliwe jest przybliżenie przyczyn zdarzającego się w niektórych przypadkach niezadowolenia.

Negatywne komentarze studenckie dotyczą przede wszystkim warsztatu dydaktycznego nauczycieli i efektywnego przekazywania wiedzy. Studenci wskazują, że zdarzają się przypadki, w których zajęcia są prowadzone chaotycznie, bez odpowiedniego zaplanowania oraz przygotowania merytorycznego nauczyciela i w zupełnym oderwaniu od treści programowych zawartych w sylabusie przedmiotu. Odnotowano także komentarze mówiące o ponadprogramowych treściach przekazywanych przez nauczyciela, które często nie mają nic wspólnego z zawodem fizjoterapeuty.

Wskazywane są także przypadki nieodpowiedniego zachowania nauczycieli na zajęciach. Często w komentarzach pojawiają się zarzuty o brak szacunku do studenta, bezpodstawne podnoszenie głosu czy też ignorowanie prośb studentów o zmniejszenie tempa prowadzenia zajęć. Choć są to przypadki pojedyncze należy dążyć do ich eliminacji, gdyż wpływają negatywnie na proces kształcenia i wizerunek Uczelni wśród studentów.

Pozytywne komentarze dotyczą przede wszystkim wysokiego poziomu merytorycznego zajęć oraz efektywnego przekazywania wiedzy. Doceniane jest indywidualne podejście do studenta, świetne przygotowanie do zajęć oraz przekazywanie wiedzy w sposób jasny i obrazowy. Studenci doceniają również zajęcia, które kładą nacisk na rozwój umiejętności praktycznych. Przykładami dobrych praktyk mogą być komentarze, takie jak: „*Pani Doktor zawsze dbała o to, aby nasze zajęcia były ciekawe i żebyśmy dużo z nich wynieśli. Organizowała je na wiele różnych sposobów, dzięki czemu mogliśmy nabyć cenne praktyczne umiejętności*”.

Bardzo ważne, według studentów, jest budowanie pozytywnej atmosfery sprzyjającej zaangażowaniu i aktywności. Doceniani są nauczyciele, którzy traktują studenta jako równorzędnego partnera i odnoszą się do niego z szacunkiem i cierpliwością. Jeden ze studentów pisze: „*Pan doktor*

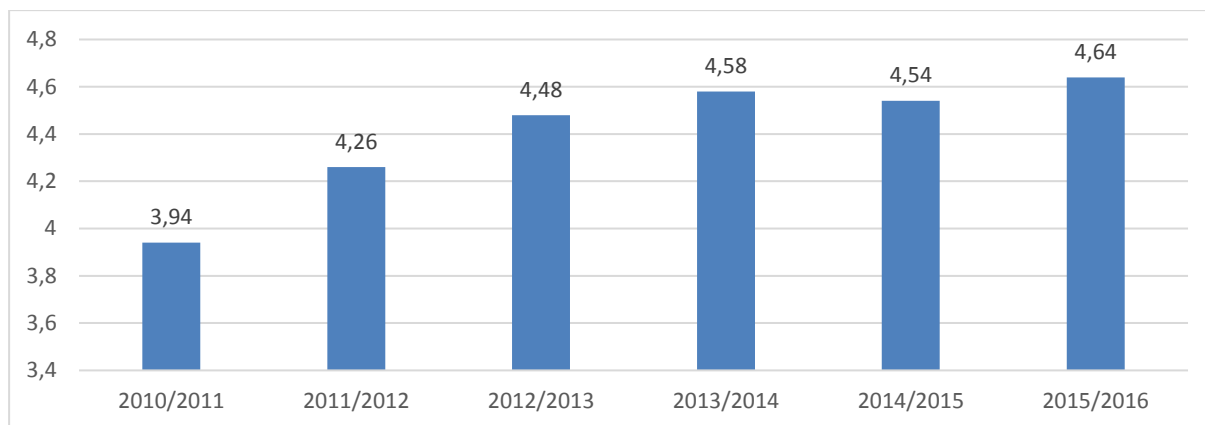
ma wspierać kontakt ze studentami. Potrafi stworzyć tak pozytywne relacje ze studentami które przekładają się na wysoką jakość zajęć”.

Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Jakość kształcenia na kierunku *Fizjoterapia I stopnia* została oceniona wysoko. Ocena ogólna wyniosła **4,69** i jest wyższa o 0,24 punktu niż w poprzedniej edycji badania. Ocena ta sytuuje kierunek na 5 pozycji w rankingu kierunków realizowanych na UM w Lublinie.
- ⇒ Dążąc do doskonalenia jakości kształcenia na kierunku należy w pierwszej kolejności zadbać o takie aspekty kształcenia jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**.
- ⇒ Należy stosować metody dydaktyczne przyczyniające się do budowania odpowiednich relacji między nauczycielem a studentami.
- ⇒ Należy zadbać o odpowiednie przygotowanie merytoryczne nauczycieli do zajęć oraz zgodność zajęć z treściami zawartymi w sylabusie.
- ⇒ Należy wykonać przegląd sylabusów i wyeliminować z nich treści, które znajdują się poza kwalifikacjami zawodowymi absolwenta *Fizjoterapii*.
- ⇒ Studenci doceniają zajęcia, podczas których położony jest nacisk na kształtowanie umiejętności praktycznych.

Fizjoterapia II stopnia

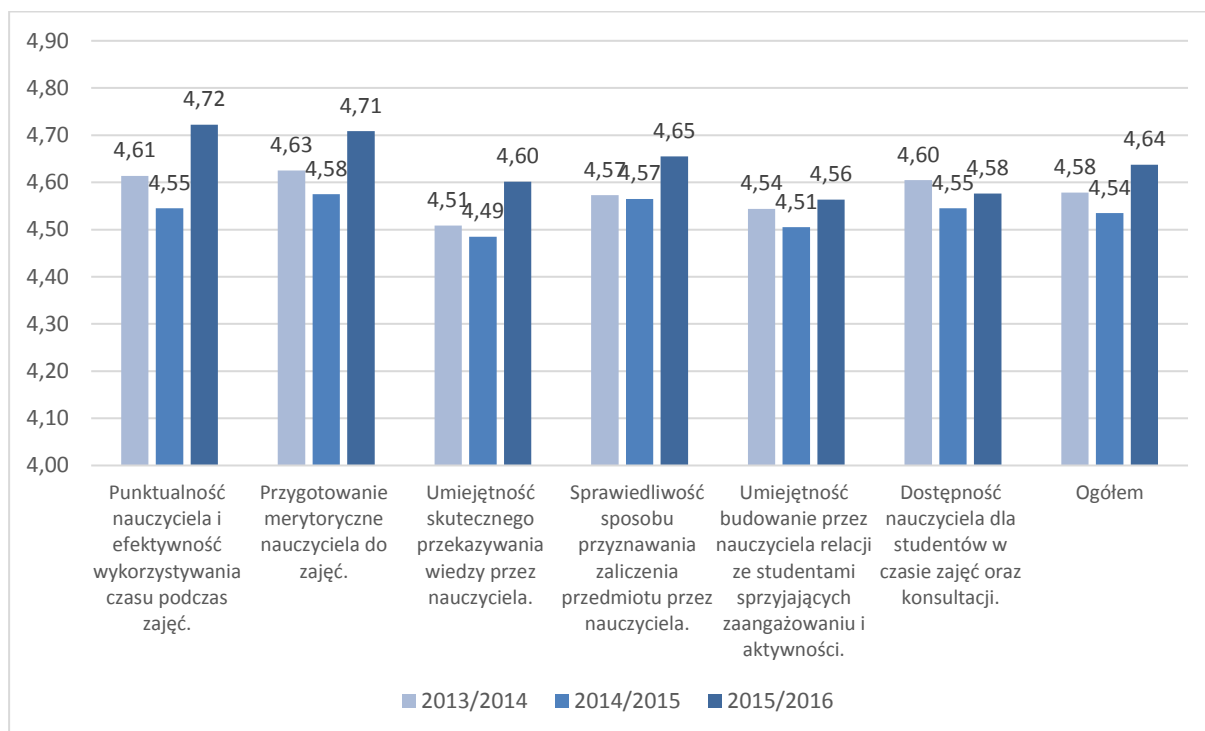
W roku akademickim 2015/2016 proces dydaktyczny na kierunku *Fizjoterapia II stopnia* został oceniony wysoko. Ocena ta wyniosła **4,64** na pięciostopniowej skali i była najwyższa wśród dotychczasowych edycji badania. **Do wyników jednak trzeba podchodzić z ostrożnością, gdyż frekwencja na tym kierunku wyniosła jedynie 6%** (Patrz Tabela 4). W poprzedniej edycji badania frekwencja wynosiła 11%. W rankingu kierunków prowadzonych na UM w Lublinie *Fizjoterapia II stopnia* zajmuje jedenaste miejsce pod względem ogólnej oceny jakości kształcenia (ranking kierunków zawiera Wykres 6). Zmianę oceny kształcenia na kierunku *Fizjoterapia II stopnia* zawiera Wykres 12.

Wykres 12. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Fizjoterapia II stopnia*.

W porównaniu z poprzednią edycją badania wszystkie aspekty dotyczące kształcenia uległy nieznacznemu polepszeniu.

Najwyżej ocenianymi aspektami kształcenia były: **punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystywania czasu podczas zajęć (4,72)** oraz **przygotowanie merytoryczne nauczyciela do zajęć (4,71)**. Ocenę powyżej średniej utrzymał także aspekt związany ze **sprawiedliwością sposobu przyznawania zaliczenia (4,65)**.

Najniższą ocenę uzyskały aspekty kształcenia takie jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy (4,60)**, **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,56)** oraz **dostępność nauczyciela podczas zajęć i konsultacji (4,58)**. Wykres 13 zawiera oceny wszystkich objętych badaniem aspektów kształcenia.

Wykres 13. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Fizjoterapia II stopnia*.

Na podstawie pogłębionej analizy danych z badań, którą umożliwiają zebrane komentarze studentów uzasadniające oceny, udało się ustalić przyczyny niezadowolenia z niektórych aspektów procesu dydaktycznego.

Wśród głównych przyczyn niezadowolenia studentów odnotowywano prowadzenie zajęć w oparciu o metody „podające”, takie jak odczytywanie prezentacji. Według studentów nie sprzyja to zaangażowaniu i aktywności podczas zajęć. Zwracana jest także uwaga na zbyt szybkie odczytywanie informacji zawartych na slajdzie i przechodzenie do następnego bez możliwości zanotowania wszystkich ważnych informacji.

Zwracano także uwagę na wymaganie treści, które nie były przekazane podczas zajęć. Szczególnie negatywnie oceniono przypadki, w których nauczyciel nie zdążył przerobić całego materiału na zajęciach i odsyłał studentów do sylabusu przedmiotu, w skutek czego studenci musieli zapoznać się z wymaganym materiałem na własną rękę bez wyjaśnień niezrozumiałych kwestii ze strony nauczyciela.

Szczególnie ważne, w opinii studentów, jest także informowanie studentów o formie zaliczenia przedmiotu i egzekwowanie wiedzy zgodnie z wcześniej ustalonymi standardami. Często zdarzają się bowiem sytuacje, w których studenci zdają się być „skrzywdzeni” poprzez faworyzowanie określonych osób, różnice w ocenach testów oraz wymaganie treści ponadprogramowych.

Kolejnym czynnikiem, który powodował niezadowolenie studentów była negatywna atmosfera na zajęciach oraz konsultacjach. Studenci odnotowują przypadki, gdy nauczyciel podczas zajęć odnosi się do studentów nieprofesjonalnie, brak mu cierpliwości i zaangażowania. Wskazywany jest także problem braku czasu nauczycieli dla studentów w czasie wyznaczonym na konsultacje. Trudności występowały także z kontaktem drogą mailową.

Studenci wskazują, że na przedmiocie *Diagnostyka funkcjonalna i programowanie rehabilitacji* są przekazywane treści omawiane już wcześniej w ramach anatomii funkcjonalnej i terapii manualnej. Odnotowano także treści nieaktualne. Należałoby przyrzeć się sylabusowi tego przedmiotu oraz zaktualizować przekazywane treści.

Studenci na przedmiocie *Evidence based physiotherapy i metodologia badań* wskazują: „*Pani dr niewątpliwie posiada wiedzę w danym temacie, tylko że dla nas studentów jest ona bezużyteczna, ponieważ przy pisaniu własnych prac dyplomowych na uniwersytecie obowiązują zupełnie inne wymagania niż te, których się uczyliśmy*”.

Wśród pozytywnych komentarzy można wyróżnić te związane z aspektem przygotowania merytorycznego nauczycieli do zajęć. Studenci doceniają wykładowców prezentujących wysoki poziom wiedzy i mających wieloletnie doświadczenie w pracy fizjoterapeuty. Bardzo ważny jest też aspekt budowania pozytywnych relacji ze studentami podczas zajęć i przekazywanie treści w ciekawy sposób. Przykładem dobrych praktyk może być komentarz: „*wybitnej klasy specjalista, posiada ogromną wiedzę przez co budzi respekt i motywuje do dalszej nauki [...]Najwięcej nas nauczył, najwięcej przekazał, zmienił schematyczne myślenie, które nam wpajano od pierwszego roku licencjatu.*”.

Wnioski i rekomendacje

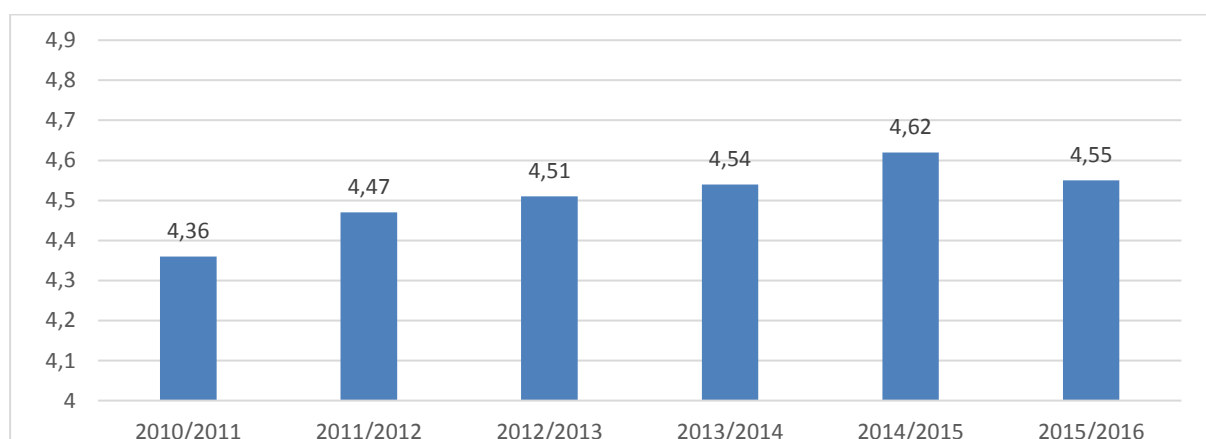
- ⇒ Kierunek *Fizjoterapia II stopnia* został oceniony dość wysoko. Ogólna ocena kształcenia wyniosła **4,64** i była najwyższa wśród dotychczasowych edycji badania. W rankingu kierunków prowadzonych na UM w Lublinie *Fizjoterapia II stopnia* zajmuje jedenaste miejsce.

- ⇒ Chcąc doskonalić proces kształcenia należy zacząć od takich aspektów jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**.
- ⇒ Przyczyną niezadowolenia studentów są treści realizowane podczas zajęć, a w szczególności przypadki, gdy były one nieaktualne lub powtarzane były informacje ze studiów I stopnia. Należy dokonać analizy sylabusów oraz podjąć działania w kierunku eliminacji wskazanych problemów.
- ⇒ Należy unikać stosowania metod „podających”, takich jak odczytywanie prezentacji.
- ⇒ Należy eliminować przypadki nieobecności nauczycieli podczas wyznaczonych godzin konsultacji.
- ⇒ Szczególnie ważne, w opinii studentów, jest także informowanie studentów o formie zaliczenia przedmiotu i egzekwowanie wiedzy zgodnie z wcześniej ustalonymi standardami.

Pielęgniarstwo I stopnia

Proces dydaktyczny na kierunku *Pielęgniarstwo I stopnia* został oceniony dość wysoko. Średnia ogólna kształcenia wynosząca **4,55** sytuuje ten kierunek na siedemnastym miejscu wśród wszystkich objętych badaniem kierunków UM w Lublinie (ranking kierunków zawiera Wykres 6). W porównaniu z poprzednią edycją badania wskaźnik średniej ogólnej pogorszył się o 0,07 punkta na pięciostopniowej skali. **Frekwencja studentów *Pielęgniarstwa I stopnia* w badaniu wyniosła 16% (Patrz Tabela 4) i była niższa niż w roku akademickim 2014/2015 o 15%**. Zestawienie ocen z poszczególnych lat zawarto na Wykresie 42.

Wykres 14. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Pielęgniarstwo I stopnia*.

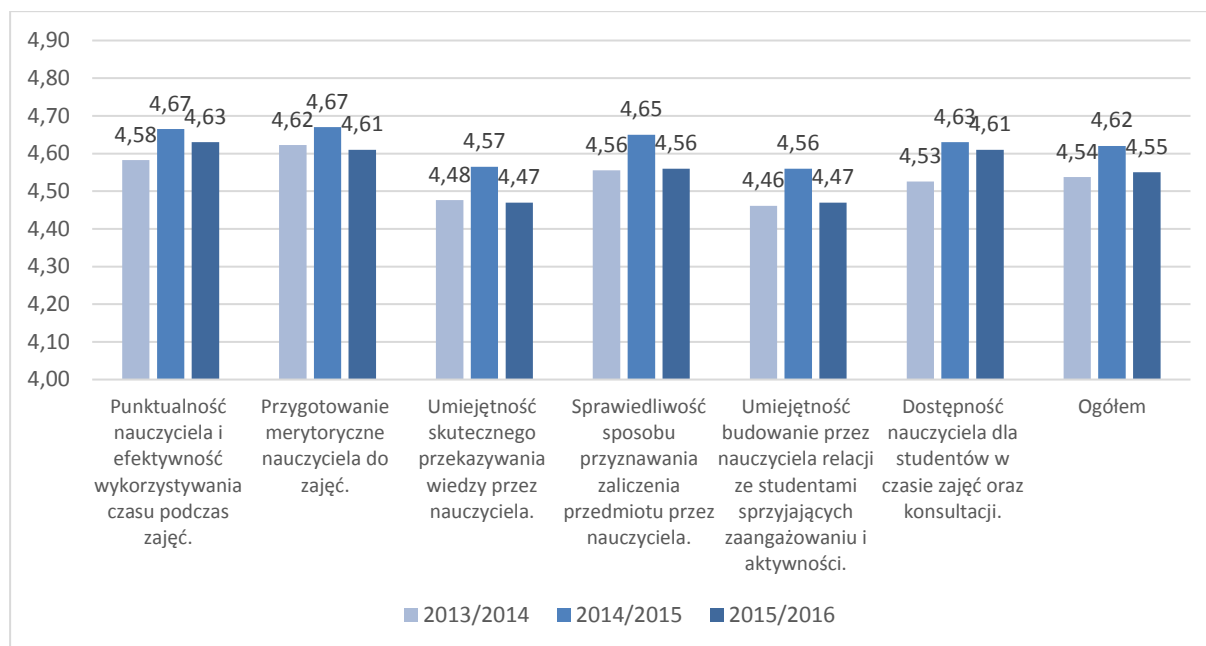

Analizując oceny uwzględnionych w badaniu aspektów kształcenia na tym kierunku zaobserwowano tendencję występującą także na pozostałych kierunkach studiów na UM. Najniżej ocenione zostały dwa aspekty, takie jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających**

zaangażowaniu i aktywności. Oba aspekty oceniono na **4,47** na pięciostopniowej skali. Należałoby, zatem przeanalizować stosowane metody dydaktyczne w celu ustalenia przyczyny takiego stanu rzeczy i dopasować je do oczekiwań studentów. Wszystkie aspekty, w porównaniu z poprzednią edycją badania, uległy niewielkiemu pogorszeniu.

Najwyżej oceniono aspekty, takie jak: **punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystania czasu podczas zajęć (4,63), przygotowanie merytoryczne nauczyciela do zajęć (4,61).** Ocenę poszczególnych aspektów kształcenia zawarto na Wykresie 15.

Wykres 15. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Pielęgniarstwo I stopnia*.

Analiza komentarzy umieszczanych przez studentów w ankiecie umożliwia głębsze zrozumienie potrzeb i oczekiwań studentów wobec procesu dydaktycznego.

Głównym czynnikiem powodującym niezadowolenie studentów z procesu kształcenia był aspekt skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela oraz budowania przez nauczyciela relacji sprzyjających zaangażowaniu i aktywności. Studenci zwracali uwagę na przypadki, gdy podczas zajęć nauczyciel wprowadzał nerwową atmosferę, niesprzyjającą aktywności studentów. Takie podejście negatywnie wpływa na proces dydaktyczny, który polega na sprawnej komunikacji obu zainteresowanych stron, dlatego wszelkie czynniki blokujące otrzymywanie informacji zwrotnej od jednej z nich stanowią poważną barierę dla jego efektywności. Jeden ze studentów pisze: „*Nie interesował się nami studentami podczas całych ćwiczeń. Nic nie tłumaczył. Sami musieliśmy opracować podane zagadnienia*”.

Z niezadowoleniem studentów spotkały się przypadki, gdy zajęcia były prowadzone w sposób, zdaniem studentów, nudny i monotony, a nauczyciel był nieprzygotowany do prowadzenia danego przedmiotu lub nie wykazywał chęci do przekazywania wiedzy. Jeden ze studentów pisze: „*Wykłady mogłyby być troszeczkę ciekawsze, ponieważ połową z nich studenci nie byli zainteresowani. Nauczyciel prowadził wykład czysto teoretycznie. Nie mogliśmy robić notatek. Wykłady bardzo monotonne, co utrudnia słuchanie i przyswajanie wiedzy*”.

Nieskuteczną formą realizacji zajęć jest w opinii studentów opracowywanie poszczególnych tematów zajęć przez studentów i przedstawianie ich w formie prezentacji, co miało miejsce w kilku

przypadkach. Często zdarzają się także sytuacje, gdy wykład oparty jest w głównej mierze na odczytaniu prezentacji. Prezentacje te w paru przypadkach były przeładowane treścią, która jest nieprzydatna w praktyce zawodu bądź opierały się na nieaktualnych danych.

Z niezadowoleniem spotykały się także braki sprzętowe na zajęciach praktycznych. Wskazywano, że studenci często muszą używać przedmiotów jednorazowego użytku po kilka razy. Należałoby zadbać o odpowiednie zapasy akcesoriów, takich jak np. rękawiczki jednorazowe.

W przypadku zajęć praktycznych z przedmiotu *Geriatrya i pielęgniarstwo geriatryczne* studenci są zawiedzeni poziomem treści przekazywanych podczas zajęć. Według nich nie wynieśli z nich żadnej wiedzy na temat komunikacji z osobą starszą. Należałoby się przyjrzeć sylabusowi tego przedmiotu i dostosować go do oczekiwań studentów.

Dążąc do doskonalenia jakości kształcenia należy także zapobiegać zdarzającym się sytuacjom nieefektywnego wykorzystywania czasu przeznaczonego na zajęcia spowodowanego nieobecnością nauczyciela oraz niepunktualnością w rozpoczynaniu i kończeniu zajęć. Jeden ze studentów pisze: *„Wydawało się że prowadzący nie wie, o której rozpoczynamy zajęcia, według planu powinniśmy zaczynać o 18:45, jednak nigdy nie zaczynaliśmy o tej porze, zazwyczaj była to godzina 19, a często nawet sporo później. Zajęcia kończyliśmy więc dopiero o 21:30”*. Zdarzają się także przypadki, w których nauczyciel nie pojawia się w wyznaczonych godzinach na konsultacjach.

Pozytywne komentarze dotyczyły przede wszystkim wysokiego przygotowania merytorycznego prowadzących zajęć połączonego z umiejętnościami skutecznego przekazywania wiedzy. Doceniani są przede wszystkim nauczyciele komunikatywni, pomocni oraz wykazujący się dużą dozą cierpliwości. Jako przykład dobrych praktyk może posłużyć komentarz: *„Nauczyciel umiał współpracować z z nami, pozwalał wykazać nam się wiedzą. O dużo rzeczy pytała nas, abyśmy byli zaangażowani w zajęcia”*.

Pozytywnie wypowiadano się także o prowadzących, którzy przekazują wiedzę w sposób rzeczowy i usystematyzowany, rozwijając zagadnienia, które są szczególnie ważne. Doceniani są także nauczyciele, którzy pomagają studentom w prowadzeniu wartościowych notatek, a na ćwiczeniach wymagają prowadzenia zeszytów, które są bardzo pomocne w późniejszym przygotowaniu do egzaminu.

Studenci wskazali także, jaka forma przeprowadzania zajęć jest najbardziej sprzyjająca nauce. Jeden ze studentów pisze: *„poprzez pracę w grupach każdy był zaangażowany. Zajęcia były prowadzone w bardzo ciekawej formie, co pomagało w zapamiętywaniu i rozumieniu tematów. Forma zajęć była grupowa, inny rodzaj prowadzonych zajęć ale moim zdaniem potrzebna taka forma zajęć ponieważ musimy umieć współpracować z innymi a taka praca uczy nas tego”*.

Studenci postulują także o zwiększenie liczby godzin z przedmiotu *Parazytologia*. Jest on przez nich uważany za wyjątkowo ciekawy, rozwijający i przydatny w przyszłej pracy zawodowej.

Wnioski i rekomendacje

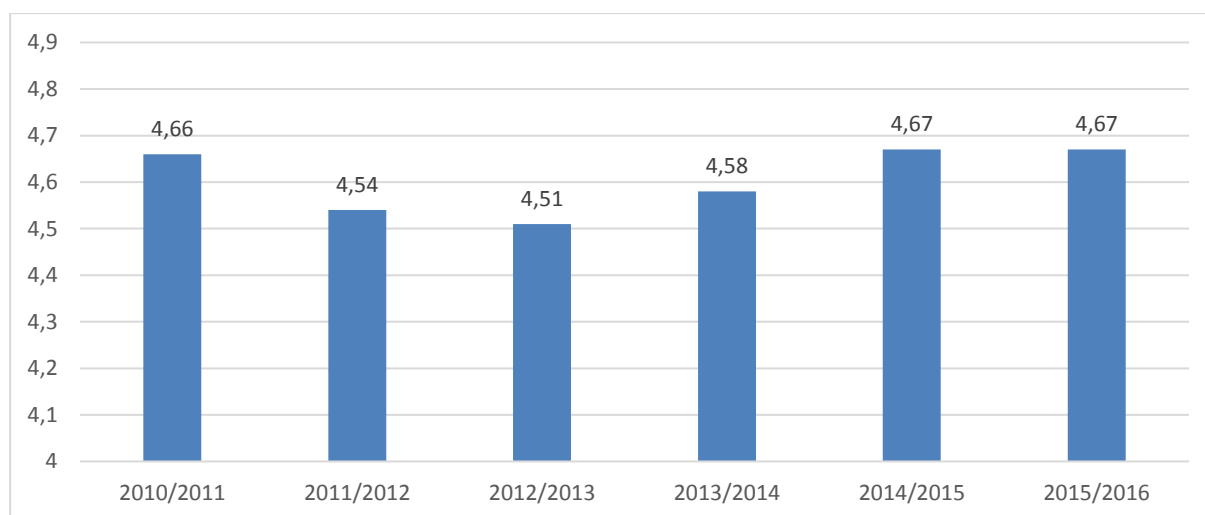
- ⇒ Proces dydaktyczny na kierunku *Pielęgniarstwo I stopnia* został oceniony dość wysoko. Średnia ogólna kształcenia wynosząca **4,55** sytuuje ten kierunek na siedemnastym miejscu wśród wszystkich objętych badaniem kierunków UM w Lublinie

- ⇒ Chcąc doskonalić proces kształcenia należy zacząć od takich aspektów jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**.
- ⇒ Doskonaląc proces kształcenia należy zapewnić wysoką, jakość zajęć praktycznych gdyż nie zawsze zapewniały one realizację zakładanego programu kształcenia.
- ⇒ Należy stosować metody dydaktyczne przyczyniające się do budowania odpowiednich relacji między nauczycielem a studentami.
- ⇒ Należy przeciwdziałać zdarzającemu się problemowi niepunktualności i nieobecności.
- ⇒ W przypadku zajęć praktycznych z przedmiotu *Geriatrya i pielęgniarstwo geriatryczne* należałoby się przyjrzeć sylabusowi i dostosować go do oczekiwań studentów.
- ⇒ Należy zapewnić studentom odpowiedni zasób sprzętu i akcesoriów jednorazowych.
- ⇒ Należy ograniczać stosowanie metod „podających” (np. odczytywania prezentacji).

Pielęgniarstwo II stopnia

Proces kształcenia na kierunku *Pielęgniarstwo II stopnia* na poziomie ogólnym został oceniony wysoko. Średnia ocena **4,67** sytuuje ten kierunek na siódmym miejscu w rankingu kierunków realizowanych na UM (porównaj ranking na Wykresie 6) i jest identyczna jak w poprzedniej edycji badania. Frekwencja studentów *Pielęgniarstwa II stopnia* w badaniu wyniosła jedynie 8% (Patrz Tabela 4). W roku akademickim 2014/2015 wynosiła ona 12%. Oceny z poszczególnych edycji badania zawiera Wykres 16.

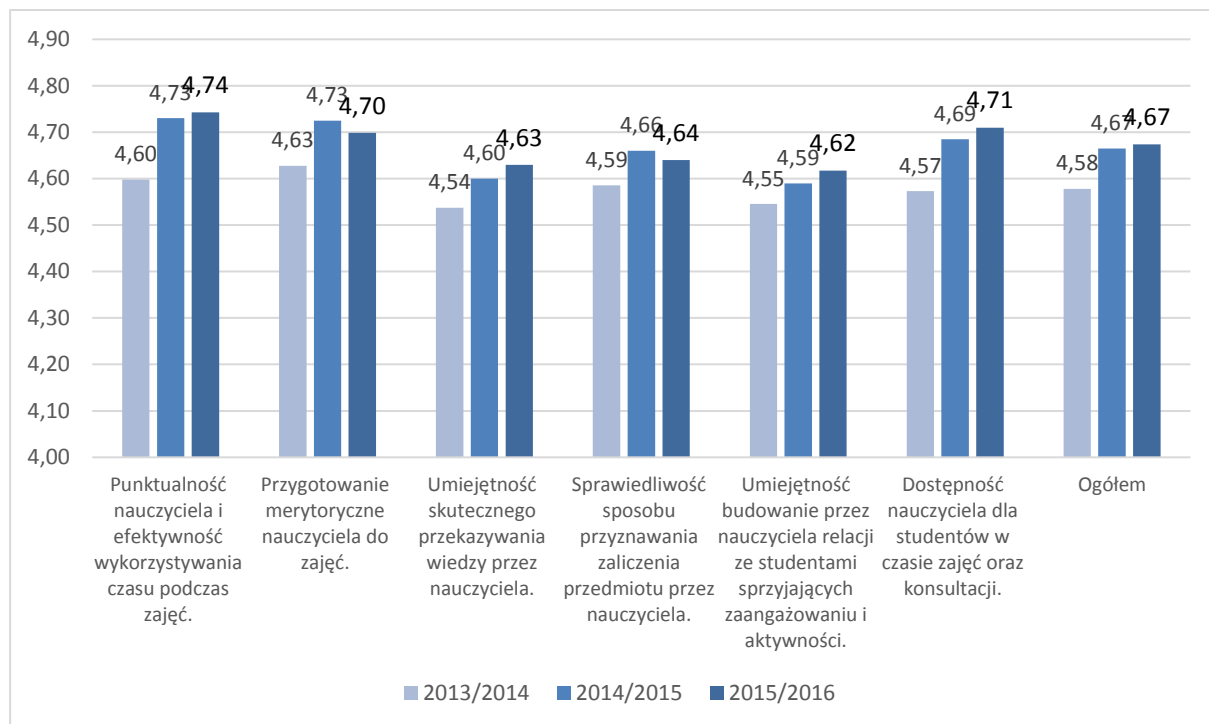
Wykres 16. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Pielęgniarstwo II stopnia*

Analiza ocen uwzględnionych w badaniu wykazuje sytuację analogiczną między I a II stopniem studiów na kierunku *Pielęgniarstwo*. Najniżej ocenione zostały dwa aspekty, takie jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela (4,63)** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,62)**. Poniżej średniej

ogólnej oceniono także aspekt związany ze **sposobem przyznawania zaliczenia przedmiotu przez nauczyciela (4,64)**. Powyżej średniej ogólnej oceniono aspekty, takie jak: **przygotowanie merytoryczne nauczyciela do zajęć (4,70)** oraz **dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć i konsultacji (4,71)**. Najwyżej ocenionym aspektem kształcenia była, podobnie jak w poprzedniej edycji badania, **punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystywania czasu podczas zajęć (4,74)**. Ocenę poszczególnych aspektów kształcenia zawarto na Wykresie 17.

Wykres 17. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Pielęgniarstwo II stopnia*.

Pomimo nielicznych komentarzy studenckich można stwierdzić, które elementy procesu kształcenia wywołują niezadowolenie studentów.

Negatywne komentarze studenckie dotyczą przede wszystkim warsztatu dydaktycznego nauczycieli i efektywnego przekazywania wiedzy. Studenci wskazują, że zdarzają się przypadki, w których zajęcia są prowadzone chaotycznie, bez odpowiedniego zaplanowania oraz przygotowania merytorycznego nauczyciela. Zdarzają się przypadki, w których nauczyciel jedynie odczytuje treść bez zastosowania innych środków dydaktycznych.

Wskazano także uchybienia w aspekcie sposobu przyznawania zaliczenia z przedmiotu. Odnotowano przypadki, gdy nauczyciel nie informował o formie zaliczenia z przedmiotu bądź zmieniał je w trakcie semestru.

Zastrzeżenia wzbudziła także forma organizacji zajęć z przedmiotu *Język angielski*. Studenci wskazują: „powinien być podział na grupy ze względu na poziom zaawansowania, bo poziom jest dostosowywany do tych słabszych osób przez co Ci bardziej zaawansowani niewiele mogą się nauczyć. A jednak niektórym język angielski może się naprawdę przydać w przyszłości”.

Podobnie jak w przypadku *Pielęgniarstwa I stopnia* dążąc do doskonalenia jakości kształcenia należy także zapobiegać zdarzającym się sytuacjom nieefektywnego wykorzystywania czasu przeznaczanego na zajęcia spowodowanego nieobecnością nauczyciela oraz niepunktualnością w

rozpoczynaniu i kończeniu zajęć. Jeden ze studentów pisze: „Wielokrotnie profesor spóźniał się, nawet w granicach 40 minut nie informując o tym nikogo. Profesor nie przychodził na zajęcia, po czym kazał nam je dorabiać, wtedy też nie przychodził. Sytuacje te powtarzały się u wielu grup studenckich”.

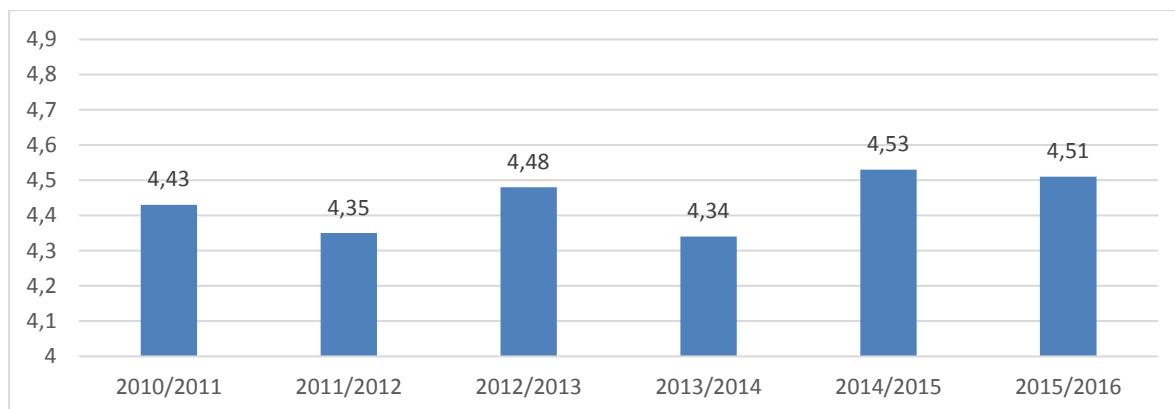
Pozytywne komentarze dotyczyły przede wszystkim aspektu budowania pozytywnej atmosfery podczas zajęć. Doceniani są nauczyciele angażujący się w pracę ze studentem, odnoszący się do niego z szacunkiem oraz poświęcający swój czas na wyjaśnienie wszystkich spornych kwestii. Jako przykład dobrych praktyk można wskazać komentarz: „Wspaniałe podejście do studentów - mimo dużej ilości materiału, czas na realizację i indywidualne podejście do studentów był zawsze. Pani Dr miała dla nas czas, nawet poza swoimi konsultacjami”.

Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Kierunek *Pielęgniarstwo II stopnia* oceniono wysoko. Ocena ogólna kształcenia wyniosła **4,67** i była najwyższa spośród dotychczasowych edycji.
- ⇒ Najniżej ocenionymi aspektami kształcenia są: **umiejętność przekazywania wiedzy przez nauczycieli** oraz **umiejętność budowania odpowiednich relacji sprzyjających zaangażowaniu studentów**.
- ⇒ Należy eliminować zdarzające się sytuacje nieobecności oraz niepunktualności podczas zajęć.
- ⇒ Należy eliminować zdarzające się problemy podczas weryfikacji efektów kształcenia, polegające na niejasności kryteriów i wymagań stawianych studentom podczas przyznawania zaliczeń.
- ⇒ Należałoby się przyjrzeć zajęciom z języka obcego, gdyż studenci wskazują na brak podziału grup pod względem biegłości w poziomach opanowania języka.

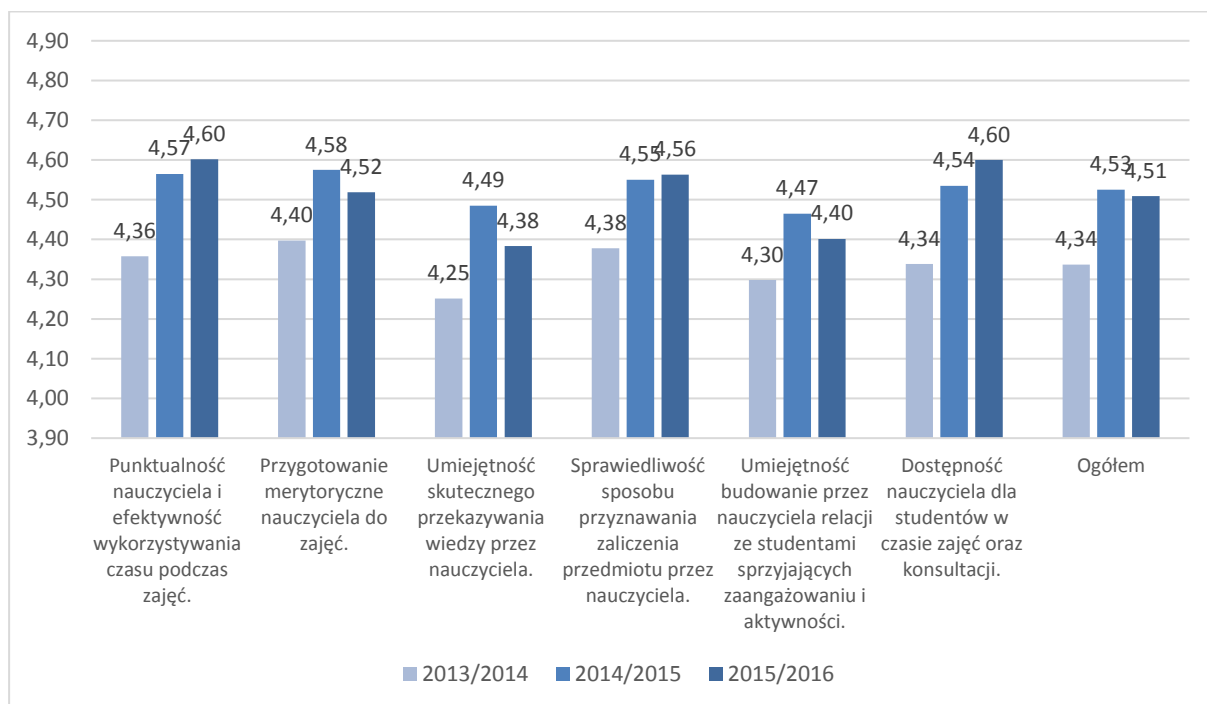
Położnictwo I stopnia

W roku akademickim 2015/2016 proces dydaktyczny na kierunku *Położnictwo I stopnia* oceniono dość wysoko. Średnia ogólna wyniosła **4,51** na pięciostopniowej skali i była nieznacznie niższa (spadek o 0,03 punktu) niż poprzedniej edycji badania. Pod względem ogólnej oceny jakości kształcenia jest to kierunek studiów, który uplasował się na 19 miejscu spośród wszystkich prowadzonych na UM w Lublinie (ranking kierunków zawiera Wykres 6). **Frekwencja studentów Położnictwa I stopnia w badaniu wyniosła 20%. W roku akademickim 2014/2015 wynosiła ona 34%**. Oceny kształcenia w poszczególnych latach zawarto na Wykresie 18.

Wykres 18. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Położnictwo I stopnia*

Analogicznie do innych kierunków prowadzonych na UM najniżej oceniono aspekty takie jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy (4,38)** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami (4,40)**. Należałoby, zatem przeanalizować stosowane metody dydaktyczne w celu ustalenia przyczyny takiego stanu rzeczy i dopasować je do oczekiwań studentów.

Natomiast najwyżżej oceniano aspekty związane z **punktualnością i efektywnością wykorzystywania czasu** oraz **dostępnością nauczyciela dla studentów podczas zajęć i konsultacji**. Oba te aspekty uzyskały ocenę **4,60** na pięciostopniowej skali. Powyżej średniej ogólnej oceniono: **przygotowanie merytoryczne nauczyciela do zajęć (4,52)** oraz **sprawiedliwość sposobu przyznawania zaliczenia (4,56)**. Ocenę poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Położnictwo I stopnia* zawiera Wykres 19.

Wykres 19. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Położnictwo I stopnia*.

Dzięki pogłębionej analizie komentarzy umieszczanych przez studentów w ankiecie, które stanowią uzasadnienie wystawianych ocen możliwe jest przybliżenie przyczyn zdarzającego się w niektórych przypadkach niezadowolenia.

Studenci w ogólny sposób wskazywali niezadowolenie z przygotowania merytorycznego niektórych prowadzących do zajęć wskazując, że zdobyta podczas tych zajęć wiedza była dość skąpa bądź nieaktualna. Częściej jednak uwagi odnosiły się do stosowanych metod dydaktycznych i braku umiejętności budowania przez nauczyciela relacji sprzyjających zaangażowaniu i aktywności. Jeden ze studentów pisze: *„Osoba prowadząca zajęcia była kompletnie nieprzygotowana, nie potrafiła przekazać wiedzy studentom, treści były nieuzupełnione o wiadomości z najnowszych badań, ponadto postawa osoby prowadzącej i jej opowieści na temat pacjentów, plus jej osobiste odczucia były co najmniej karygodne. Osoba pracująca na uniwersytecie medycznym nie powinna prezentować takiej postawy.”*

Nieskuteczną formą realizacji zajęć w opinii studentów jest stosowanie w niektórych przypadkach metody polegającej na zaangażowaniu wyłącznie studentów. Często zdarzają się przypadki, w których nauczyciel nie jest odpowiednio przygotowany i odsyła studentów do podręcznika przedmiotu. Z niezadowoleniem spotykały się także zajęcia, które oparto na metodach „podających”, w tym na odczytywaniu prezentacji i referatów, bądź czytania treści z podręcznika. Jeden ze studentów pisze: *„Niestety pani mgr ma słabe przygotowanie do zajęć, gdyby nie prezentacje multimedialne, które czytała, nie potrafiłaby nam nic wyjaśnić, mam nadzieję że w miarę upływu czasu pani mgr nauczy się tych rzeczy o których mówi, bo to bardzo miła i uprzejma osoba, ale niestety nie przygotowana w chwili obecnej do przekazywania wiedzy studentom”*. Zdarzają się także przypadki, w których nauczyciel odbiega od tematu zajęć oraz prezentując swoje prywatne opinie światopoglądowe.

Kolejnym czynnikiem powodującym niezadowolenie studentów był aspekt sposobu przyznawania zaliczenia z przedmiotu. Problemem w kilku przypadkach jest nieprzestrzeganie kryteriów oceny lub całkowite nieustalenie ich uprzednio ze studentami. Zdarzają się przypadki, w których studenci nie wiedzą jak ma wyglądać zaliczenie oraz jaki materiał mają opanować. Odnotowywano także sytuacje, w których nauczyciel nie oceniał obiektywnie bądź faworyzował niektórych studentów.

Kolejnym czynnikiem, który powodował niezadowolenie studentów była negatywna atmosfera na zajęciach oraz konsultacjach. Studenci odnotowują przypadki, gdy nauczyciel podczas zajęć odnosi się do studentów nieprofesjonalnie, brak mu cierpliwości i zaangażowania. Jeden ze studentów pisze: *„Pani podczas zajęć otwarcie lekceważyła zdanie studentek, nie potrafiła prowadzić merytorycznej dyskusji. Ostentacyjnie kpiała i poniżała studentki, twierdząc, że są młode i nic nie wiedzą. Poprzez przyzmat swoich olbrzymich tytułów, doświadczeń i własnego wieku zapomniała, że celem jej pracy jest UCZENIE studentów, a nie zniechęcanie ich”*.

Zdarzają się także pojedyncze przypadki, w których przyczyną niezadowolenia są nieobecności bądź spóźnienia nauczycieli. Aspekt ten w ankiecie został oceniony wysoko, więc nie ma przesłanek do niepokojów.

Pozytywne komentarze uzasadniające wysoką ocenę prowadzących zajęcia związane były przede wszystkim z aspektem umiejętności skutecznego przekazywania wiedzy. Doceniane jest stosowanie rozmaitych metod dydaktycznych i oparcie przekazywania treści na praktycznych przykładach. Przykładami dobrych praktyk mogą być komentarze, takie jak: *„pan profesor wspaniale prowadził wykład, potrafił o pozornie nieciekawych zdjęciach rtg, tk mówić w sposób bardzo*

interesujący”, „Pani Doktor prowadzi bardzo ciekawe zajęcia. Opowiada o wielu zabiegach wykonywanych nie tylko na podstawie teorii, ale także praktyki szpitalnej. Wspaniały nauczyciel, świetne podejście do studenta i wzorowa umiejętność przekazywania wiedzy i doświadczenia”.

Doceniano też wprowadzanie pozytywnej atmosfery sprzyjającej zaangażowaniu i aktywności studentów na zajęciach. Z pozytywnym odbiorem spotykali się prowadzący zaangażowani w prowadzenie zajęć, chętni do pracy ze studentami oraz wzbudzający pasję do wykonywania zawodu.

Wnioski i rekomendacje

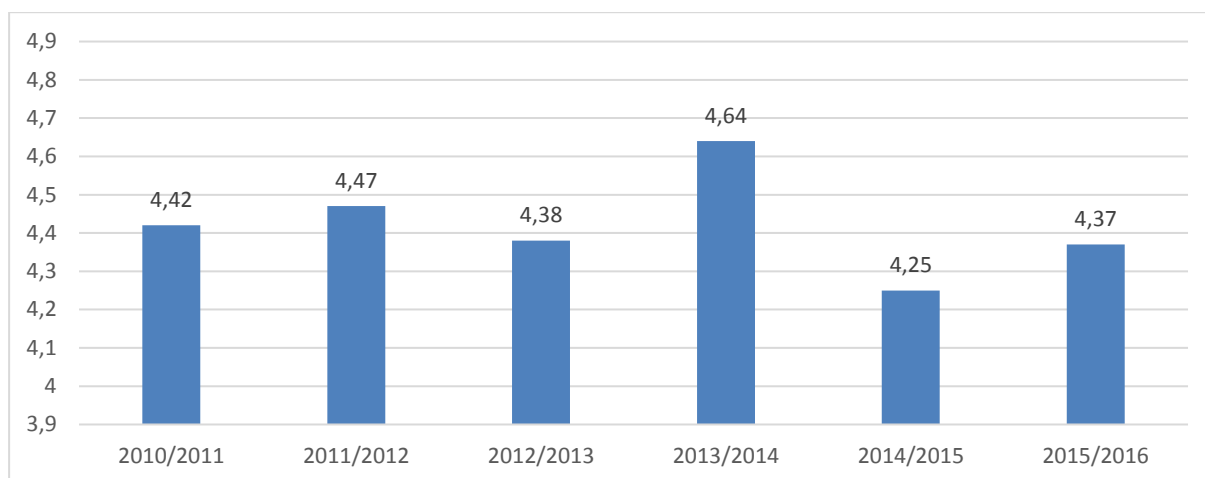
- ⇒ W roku akademickim 2015/2016 proces dydaktyczny na kierunku Położnictwo I stopnia oceniono dość wysoko. Średnia ogólna wyniosła 4,51 na pięciostopniowej skali i była nieznacznie niższa (spadek o 0,03 punktu) niż poprzedniej edycji badania. Pod względem ogólnej oceny jakości kształcenia jest to kierunek studiów, który uplasował się na 19 miejscu spośród wszystkich prowadzonych na UM w Lublinie .
- ⇒ Dążąc do doskonalenia jakości kształcenia na kierunku należy w pierwszej kolejności zadbać o takie aspekty kształcenia jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**.
- ⇒ Doskonaląc warsztat dydaktyczny nauczycieli należy unikać stosowanych niekiedy form polegających na odczytywaniu treści prezentacji.
- ⇒ Należy unikać także odbiegania od tematu zajęć oraz podawania informacji nieaktualnych bądź niezgodnych z treściami dostępnymi w podręcznikach.
- ⇒ Należy stosować metody dydaktyczne przyczyniające się do budowania odpowiednich relacji między nauczycielem a studentami.
- ⇒ Należy unikać przypadków nieefektywnego wykorzystywania czasu przeznaczonego na zajęcia wynikających z niepunktualności oraz nieobecności niektórych nauczycieli.
- ⇒ Należy przestrzegać i informować studentów o formie zaliczenia przedmiotu.
- ⇒ Należy zadbać o odpowiednie przygotowanie merytoryczne nauczycieli akademickich.

Położnictwo II stopnia

Proces dydaktyczny na kierunku *Położnictwo II stopnia* oceniono pozytywnie. Uzyskał on ocenę **4,37** i w porównaniu z poprzednią edycją badania odnotowano nieznaczny wzrost (o 0,12 punktu w pięciostopniowej skali). Jest to, podobnie jak przed rokiem, jeden z dwóch najniżej ocenionych kierunków spośród wszystkich realizowanych na UM w Lublinie (ranking kierunków zawiera Wykres 6). **Frekwencja studentów Położnictwa II stopnia w badaniu wyniosła jedynie 8% (Patrz Tabela 4). W**

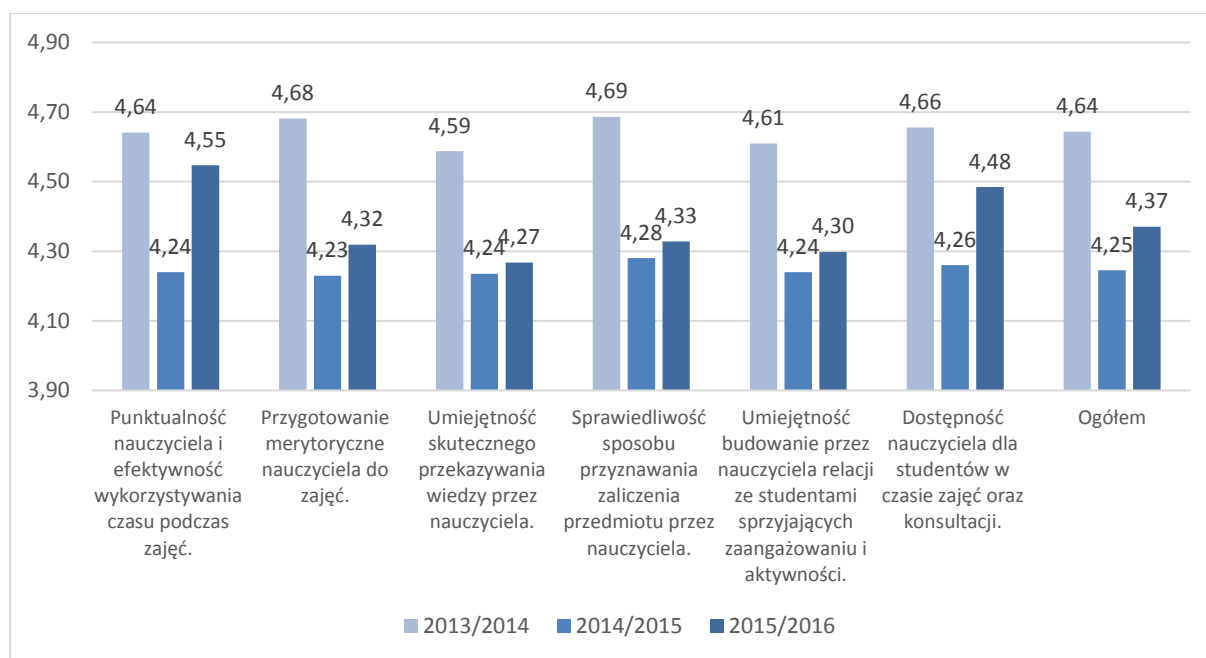
roku akademickim 2014/2015 była ona dwa razy wyższa i wynosiła 16%. Wyniki poszczególnych edycji badania zawiera Wykres 20.

Wykres 20. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Położnictwo II stopnia*.

Analizując aspekty kształcenia na kierunku *Położnictwo II stopnia* można zauważyć sytuację analogiczną do innych kierunków. Najniżej oceniono aspekty związane z **umiejętnością skutecznego przekazywania wiedzy (4,27)** oraz **umiejętnością budowania przez nauczyciela relacji sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,30)**. Podobnie jak w roku akademickim 2014/2015 nisko oceniono także **przygotowanie merytoryczne nauczycieli do zajęć (4,32)**. Niewiele wyżej oceniono aspekt związany ze **sprawiedliwością sposobu przyznawania zaliczenia z przedmiotu (4,33)**.

Najwyżej oceniono, podobnie jak na innych kierunkach, wskaźnik związany ze **punktualnością nauczyciela i efektywnością wykorzystania czasu podczas zajęć (4,55)**. Powyżej średniej oceniono także **dostępność nauczyciela dla studentów podczas zajęć i konsultacji (4,48)**. Oba te aspekty, w porównaniu z poprzednią edycją badania, zanotowały znaczną poprawę. Ocenę poszczególnych aspektów kształcenia zawarto na Wykresie 21.

Wykres 21. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Położnictwo II stopnia*.

Analiza komentarzy studentów pozwala przybliżyć przyczyny pojawiającego się czasami niezadowolenia studentów z niektórych aspektów kształcenia.

Głównym czynnikiem powodującym niezadowolenie studentów z jakości procesu dydaktycznego był aspekt przygotowywania merytorycznego nauczyciela do zajęć. Odnotowuje się przypadki, w których według opinii studentów, nauczyciel nie dysponuje odpowiednim zasobem wiedzy na dany temat bądź informacje, które przekazuje studentom są nieaktualne. Zdarzały się także sytuacje, w których prowadzący zajęcia *wymyślał* temat zajęć w chwili ich rozpoczęcia, gdyż nie był odpowiednio zaznajomiony z sylabusem przedmiotu.

Studenci zwracają także uwagę, że zdarzają się przypadki braku komunikacji w relacji nauczyciel-uczeń. Jako, że nauczyciele nie są dostatecznie zaznajomieni z programem studiów, dochodzi do sytuacji, w których prowadzący zajęcia przekazuje treści niewspółmierne do stanu wiedzy studentów. Jeden ze studentów pisze: *„Chyba nie ulega wątpliwości, że Pan Dr ma bardzo dużą wiedzę z zakresu USG. Ale odnosiłam wrażenie jakby nie orientował się, że my nie mamy pojęcia o tym co do nas mówi. Traktował nas tak jakbyśmy już wszystko wiedzieli, a to tylko dla niego było logiczne i zrozumiałe”*.

Odnotowano przypadki, w którym zajęcia zostały nieefektywnie wykorzystane z powodu awarii sprzętu (komputera, rzutnika). Wskazywano, że ten aspekt nie powinien rzutować na efektywne przekazywanie wiedzy przez nauczyciela na zajęciach, gdyż istnieją także inne metody dydaktyczne, którymi można zaangażować studenta oraz efektywnie przekazać treść. Szczególnie dotyczy to przedmiotów nastawionych na praktykę. Mimo to należy zadbać o odpowiedni sprzęt i jego jakość by zapobiec podobnym przypadkom.

Czynnikiem wywołującym niezadowolenie studentów jest także forma przeprowadzania zajęć. Nieefektywną formą jest przede wszystkim wykorzystywanie metod „podających”, w tym odczytywania prezentacji. Skutkuje to monotonią i nie sprzyja zaangażowaniu studentów w zajęcia. Jeden ze studentów pisze: *„Czytanie wykładu dosłownie z nieciekawie przygotowanej prezentacji - ani jednego słowa komentarza do treści wykładowej”*, *„Na zaliczenie obowiązywały jedynie materiały z*

prezentacji przedstawianych przez wykładowce, których nie mieliśmy, gdyż nie zdążyliśmy ich zanotować”.

Wskazano również na rozbieżności wykładanych treści z tematyką zajęć. Studenci zwracają uwagę na odbieganie od tematu zajęć, dygresje, rozmijanie się z programem zajęć oraz podawanie treści, które nie zgadzają się z literaturą przedmiotu.

Kolejnym czynnikiem powodującym niezadowolenie studentów był aspekt sposobu przyznawania zaliczenia z przedmiotu. Problemem w kilku przypadkach jest nieprzestrzeganie kryteriów oceny lub całkowite nieustalenie ich uprzednio ze studentami. Jeden ze studentów pisze: „System ocen zmieniał się co tydzień - na każdych zajęciach coś nowego miało być na zaliczeniu”, „ocena w ogóle nieadekwatna- brak informacji o zakresie materiału do nauki”.

W jednym przypadku wskazano na problemy z dostępnością sali, w której miało się odbyć zaliczenie. Należy więc zadbać by nauczyciele odpowiednio wcześniej rezerwowali sale, gdyż w inny sposób marnowany jest cenny czas wykładowców i studentów.

Zdarzają się także pojedyncze przypadki, w których przyczyną niezadowolenia są nieobecności bądź spóźnienia nauczycieli.

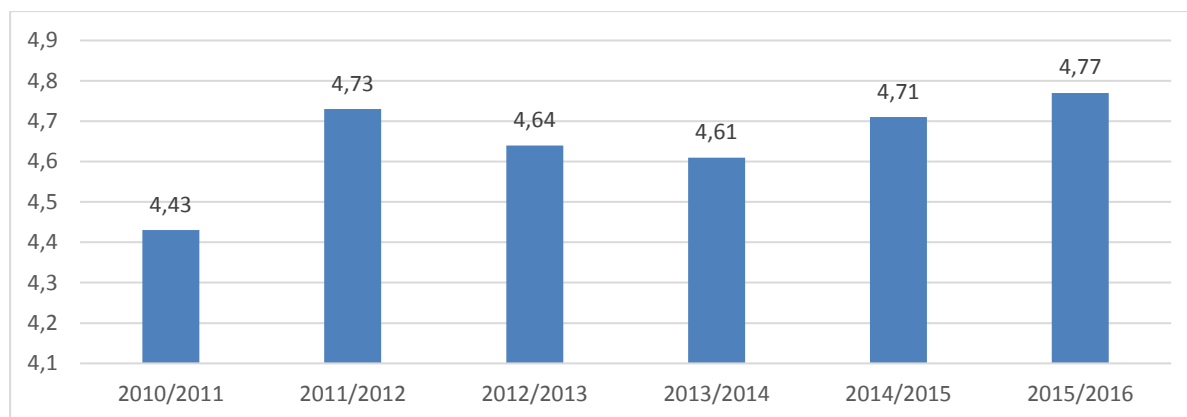
Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Jakość kształcenia na kierunku *Położnictwo II stopnia* została oceniona pozytywnie. W roku akademickim 2015/2016 proces dydaktyczny oceniono na **4,37** na pięciostopniowej skali. Jest to, podobnie jak przed rokiem, jeden z dwóch najniżej ocenionych kierunków spośród wszystkich realizowanych na UM w Lublinie.
- ⇒ Najniżej oceniono aspekty związane z **umiejętnością skutecznego przekazywania wiedzy (4,27)** oraz **umiejętnością budowania przez nauczyciela relacji sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,30)**. Podobnie jak w roku akademickim 2014/2015 nisko oceniono także **przygotowanie merytoryczne nauczycieli do zajęć (4,32)**.
- ⇒ W celu doskonalenia procesu kształcenia na kierunku należy eliminować przypadki niepunktualności oraz nieobecności podczas zajęć.
- ⇒ Należy unikać stosowania metod „podających”, w tym odczytywania prezentacji.
- ⇒ Należy zadbać o odpowiednią jakość sprzętu dydaktycznego, w tym rzutników i komputerów.
- ⇒ Należy unikać także odbiegania od tematu zajęć oraz podawania informacji nieaktualnych bądź niezgodnych z sylabusem.
- ⇒ Należy zadbać o sprawiedliwość przyznawania zaliczenia z przedmiotu oraz odpowiednie informowanie studentów o warunkach i terminach zaliczenia.

Ratownictwo Medyczne

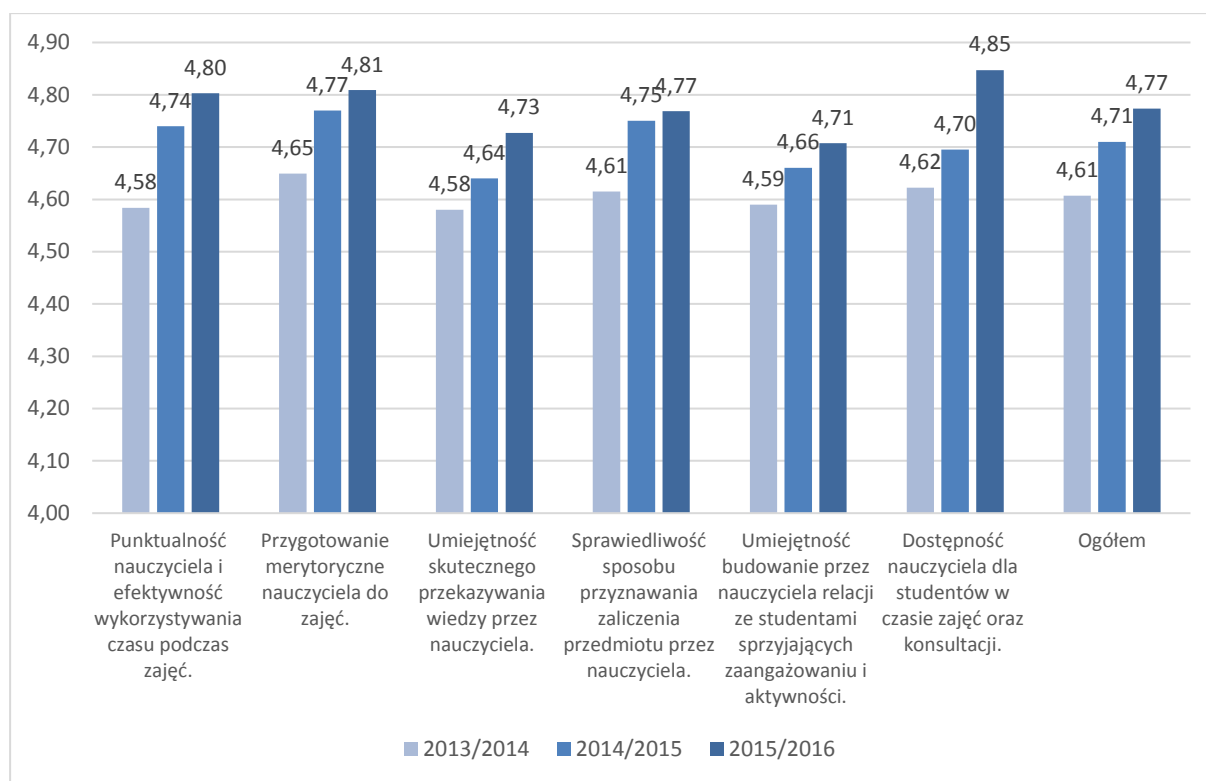
Kierunek *Ratownictwo medyczne* w roku akademickim 2015/2016 został oceniony przez studentów wysoko. Ocena **4,77** jest wyższa od poprzedniej edycji badania o 0,06 punktu i sytuuje go na trzeciej pozycji w porównaniu z pozostałymi kierunkami realizowanymi na UM w Lublinie (Ranking zawiera Wykres 6). Frekwencja studentów *Ratownictwa medycznego* w badaniu wyniosła 26,5% (Patrz Tabela 4) i była nieznacznie wyższa (o około 1,5%) niż w poprzedniej edycji badania. Oceny w poszczególnych latach akademickich przedstawia Wykres 22.

Wykres 22. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Ratownictwo medyczne*

Biorąc pod uwagę szczegółowe aspekty kształcenia na kierunku, odnotowano, że podobnie jak na pozostałych kierunkach, dwa z nich zostały ocenione poniżej średniej ogólnej. Były to: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela (4,73)** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,71)**.

Wszystkie badane wskaźniki uległy poprawie, w szczególności aspekt związany z **dostępnością nauczyciela w czasie zajęć i konsultacji (z 4,70 na 4,85)**. Jest to szczególnie pozytywna informacja, gdyż w poprzedniej edycji badania ocena tego aspektu znajdowała się poniżej średniej ogólnej. Jest to także najwyżej oceniony aspekt kształcenia na tym kierunku. Wysoko w roku 2015/2016 oceniono także aspekty takie jak: **przygotowania merytorycznego nauczyciela do zajęć (4,81)** oraz **punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystania czasu podczas zajęć (4,80)**. Wykres 23 zawiera oceny wszystkich objętych badaniem aspektów kształcenia.

Wykres 23. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Ratownictwo medyczne*.

Analiza komentarzy umieszczanych przez studentów w ankiecie umożliwia lepsze zrozumienie oczekiwań studentów wobec procesu dydaktycznego.

Szczególnie ważne, w opinii studentów, jest informowanie studentów o formie zaliczenia przedmiotu i egzekwowanie wiedzy zgodnie z wcześniej ustalonymi standardami. Zdarzają się bowiem sytuacje, w których wymagane są treści ponadprogramowe lub nauczyciel w trakcie semestru zmienia formę zaliczenia przedmiotu. Z niezadowolaniem studentów spotkały się także sytuacje, w których prowadzący zajęcia niestosuje się do wcześniej przyjętych zasad zwolnienia z egzaminu.

Pojawiają się również negatywne opinie odnośnie budowania relacji ze studentami, które sprzyjają zaangażowaniu oraz lepszemu przyswajaniu wiedzy z przedmiotu. Studenci zgłaszają zastrzeżenia, co do traktowania przez prowadzących zajęcia, którzy w niektórych przypadkach stwarzają stresującą atmosferę, co nie sprzyja efektywnej nauce.

Zdarzają się także pojedyncze przypadki, w których przyczyną niezadowolenia są nieobecności nauczycieli. Aspekt ten w ankiecie został oceniony wysoko, więc nie ma przesłanek do niepokoju.

Pozytywne komentarze studentów zawierają w sobie pochwałę dla wysokiej wiedzy nauczycieli oraz umiejętności efektywnego jej przekazywania. Doceniano prowadzących, którzy umieją zainteresować studentów wykładanym przedmiotem oraz wyjaśniają wszelkie niejasności w sposób przystępny i obrazowy. Jako przykład dobrych praktyk można wskazać komentarz: „Potrafi zainteresować przedmiotem. Znakomita umiejętność przekazywania wiedzy. Bardzo ciekawie przedstawione treści na zajęciach. Doktor zawsze, poza fachową terminologią, która była niezbędna, tłumaczył i przekazywał wiedzę "po naszymu" co nie zdarza się u każdego wykładowcy. Jest to niewątpliwie bardzo duży plus”.

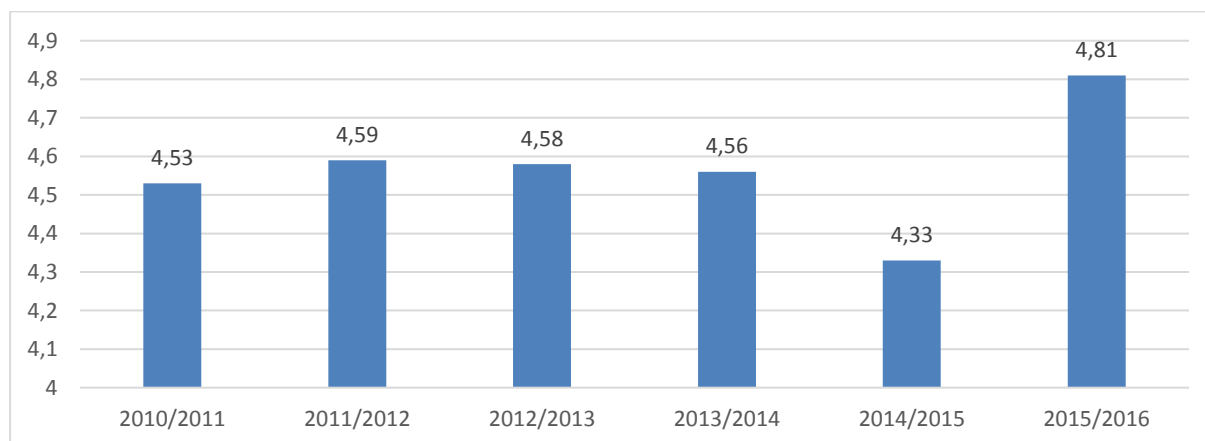
Wnioski i Rekomendacje

- ⇒ Kierunek *Ratownictwo medyczne* oceniono wysoko. Obecna ocena wynosi **4,77** i jest najwyższą oceną spośród dotychczasowych edycji badania. Ocena ta sytuuje kierunek na trzeciej pozycji w porównaniu z pozostałymi kierunkami realizowanymi na UM w Lublinie
- ⇒ Chcąc doskonalić proces kształcenia należy zacząć od takich aspektów jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**. Aspekty te są jednak ocenione bardzo wysoko.
- ⇒ Należy eliminować zdarzające się przypadki nieefektywnego wykorzystywania czasu podczas zajęć spowodowane brakiem zaangażowania lub nieobecnościami nauczycieli podczas zajęć.
- ⇒ Szczególnie ważne, w opinii studentów, jest także informowanie studentów o formie zaliczenia przedmiotu i egzekwowanie wiedzy zgodnie z wcześniej ustalonymi standardami.

Zdrowie Publiczne I stopnia

Proces dydaktyczny na kierunku *Zdrowie publiczne I stopnia* w roku akademickim 2015/2016 został oceniony bardzo wysoko. Średnia ogólna kształcenia wynosząca **4,81** jest wyraźnie wyższa (o 0,48 punktu) niż w roku 2014/2015. Jest to także najwyższa ocena biorąc pod uwagę wszystkie edycje badania. Oznacza to także, że kierunek znalazł się na drugim miejscu wśród wszystkich objętych badaniem kierunków UM w Lublinie (ranking kierunków zawiera Wykres 6). Utrzymał się także udział studentów *Zdrowia publicznego I stopnia* w badaniu w stosunku do roku poprzedniego. Frekwencja pozostała na poziomie około 18% (Patrz Tabela 4). Zestawienie ocen z poszczególnych lat zawarto na Wykresie 24.

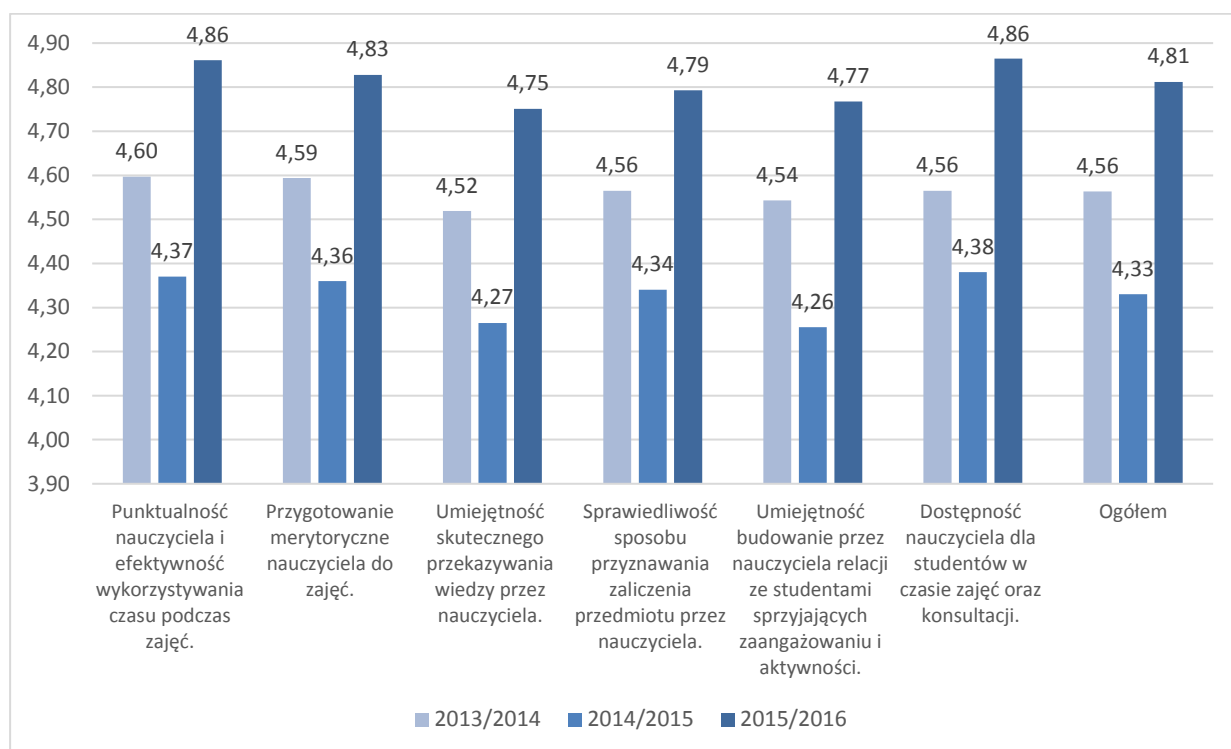
Wykres 24. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Zdrowie publiczne I stopnia*

Podobnie jak w przypadku pozostałych kierunków prowadzonych na UM w Lublinie najniżej ocenione zostały dwa aspekty, takie jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela (4,75)** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,77)**. Poniżej średniej ogólnej znalazł się także aspekt związany z **sprawiedliwość przyznawania zaliczenia z przedmiotu (4,79)**.

Wszystkie aspekty uległy znaczącej poprawie. Najwyżej oceniono aspekty, takie jak: **punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystania czasu podczas zajęć oraz dostępność nauczyciela podczas zajęć i konsultacji**. Oba te aspekty uzyskały bardzo wysoką ocenę - **4,86**. Bardzo wysoko oceniono także **przygotowanie merytoryczne nauczycieli do zajęć (4,81)**. Ocenę poszczególnych aspektów kształcenia zawarto na Wykresie 25.

Wykres 25. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Zdrowie publiczne I stopnia*.

Niewielka ilość komentarzy umieszczanych przez studentów w ankiecie, stanowi w głównej mierze pochwałę stosowanych przez nauczycieli dobrych praktyk w zakresie prowadzenia zajęć. Studenci chwalą wykładowców za zaangażowanie w prowadzenie zajęć oraz stosowanie nowoczesnych metod dydaktycznych. W odniesieniu do innych kierunków bardzo wysoko oceniono aspekty związane z umiejętnością skutecznego przekazywania wiedzy oraz budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności. Przykładem dobrych praktyk w tym zakresie mogą być komentarze studentów, takie jak: „Świetny kontakt ze studentami, zajęcia odbywały się w przyjemnej atmosferze, dużo konwersacji, co sprzyja zapamiętywaniu.”, „Zajęcia były prowadzone w sposób bardzo ciekawy i interesujący, student był zaangażowany i słuchał z wielkim zainteresowaniem. Nie było suchej teorii i czytania z prezentacji”.

W przypadku przedmiotu *Nauka o człowieku* studenci postulują o większą liczbę godzin z tych zajęć, gdyż jak twierdzą są to zajęcia szczególnie rozwijające, a ograniczona liczba godzin nie pozwoliła na rozwinięcie i omówienie wszystkich interesujących zagadnień.

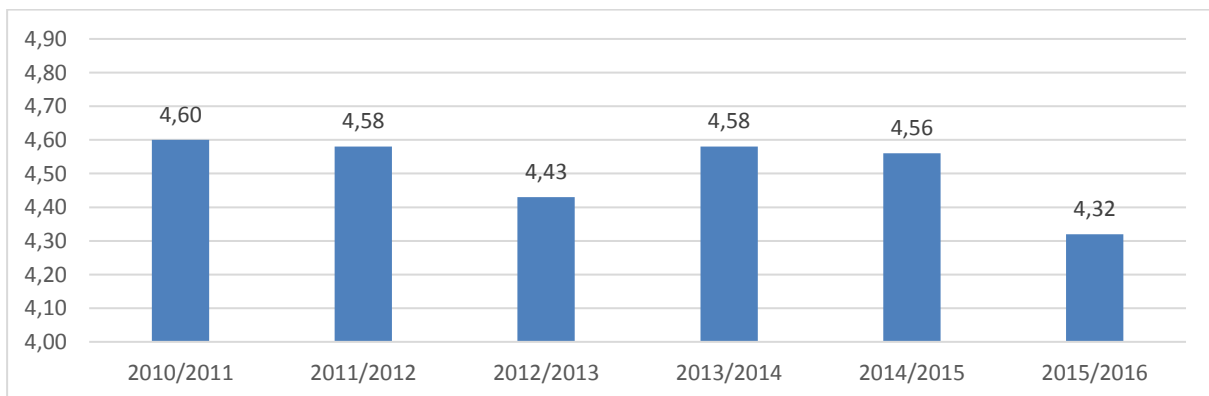
Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Kierunek *Zdrowie publiczne I stopnia* został oceniony bardzo wysoko. Satisfakcja z ogólnej jakości kształcenia kształtowała się na poziomie **4,81** i wyraźnie wzrosła w porównaniu z analogiczną oceną w roku ubiegłym.
- ⇒ Chcąc doskonalić proces kształcenia należy zacząć od takich aspektów jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**. Wskaźniki te jednak znajdują się na bardzo wysokim poziomie co świadczy o dobrych praktykach prezentowanych przez nauczycieli akademickich.
- ⇒ Studenci najbardziej preferują interaktywne formy zajęć polegających na zaangażowaniu i dyskusji na linii nauczyciel-student.
- ⇒ W przypadku przedmiotu *Nauka o człowieku* studenci postulują o zwiększeniu wymiaru godzinowego zajęć.

Zdrowie Publiczne II stopnia

W roku akademickim 2015/2016 kierunek studiów *Zdrowie publiczne II stopnia* został oceniony pozytywnie, lecz w stosunku do studiów I stopnia jest to ocena znacznie niższa. II stopień kształcenia na tym kierunku uzyskał ocenę ogólną **4,32** co jest wynikiem o 0,49 punktu niższym niż ocena kierunku *Zdrowie publiczne I stopnia*. **Zdrowie publiczne II stopnia zajmuje ostatnie miejsce wśród wszystkich objętych badaniem kierunków UM w Lublinie** (ranking kierunków zawiera Wykres 6). **Do wyników badania podchodzić jednak trzeba z dużą ostrożnością, gdyż udział studentów Zdrowia publicznego II stopnia w badaniu był bardzo niski. Frekwencja wyniosła zaledwie 6%**. Zmianę oceny kształcenia na kierunku przedstawia Wykres 26.

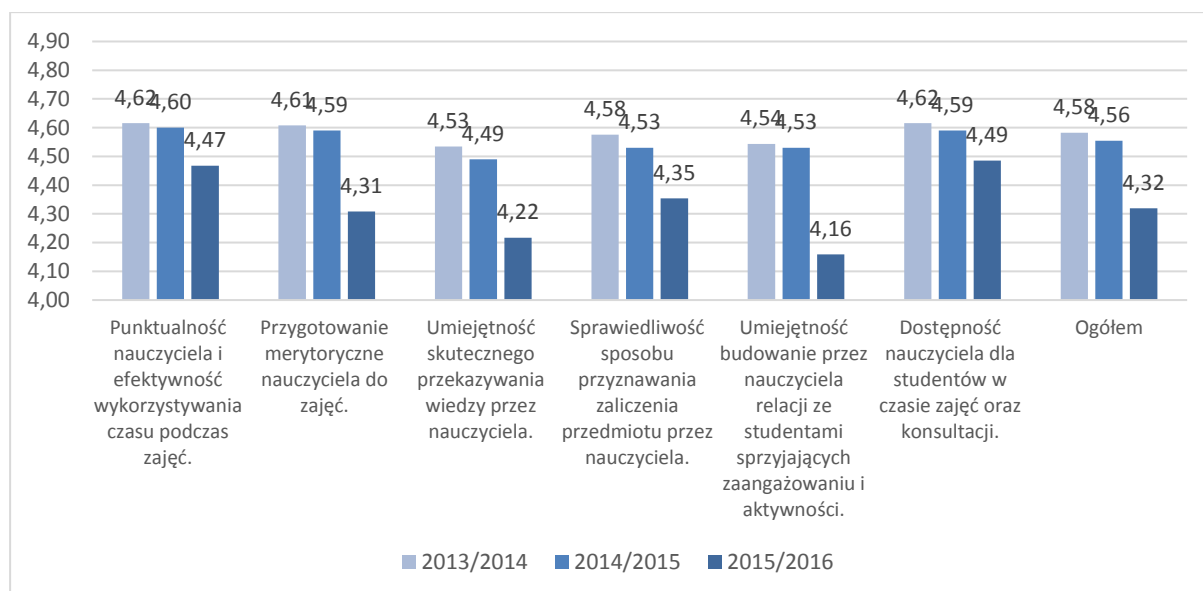
Wykres 26. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Zdrowie publiczne II stopnia*.

Biorąc pod uwagę szczegółowe aspekty kształcenia na kierunku *Zdrowie publiczne II stopnia* można zauważyć analogię do pozostałych kierunków prowadzonych na UM w Lublinie. Bardzo nisko oceniono **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela (4,22)** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,16)**. Wszystkie aspekty kształcenia na tym kierunku uległy znacznemu pogorszeniu. Największy spadek oceny zaobserwowano w przypadku **umiejętności budowania przez nauczyciela relacji ze studentami (z 4,53 na 4,16)**. Poniżej średniej oceniono także **przygotowanie merytoryczne nauczycieli do zajęć**. Ocena tego aspektu również bardzo wyraźnie spadła (z 4,59 na 4,31).

Pozostałe aspekty zostały ocenione powyżej średniej ogólnej. Najwyżej ocenionymi aspektami kształcenia były: **punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystywania czasu podczas zajęć (4,47)** oraz **dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć oraz konsultacji (4,49)**. Wykres 27 zawiera oceny wszystkich objętych badaniem aspektów kształcenia.

Wykres 27. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Zdrowie Publiczne II stopnia*.

Ważnych informacji dostarcza analiza komentarzy studentów umieszczanych w celu uzasadnienia przyznanej nauczycielowi oceny. Na ich podstawie można przybliżyć przyczyny zdarzającego się niższego zadowolenia z niektórych aspektów kształcenia.

Głównym czynnikiem wywołującym niezadowolenie studentów jest forma przeprowadzania zajęć. Nieefektywną formą jest przede wszystkim wykorzystywanie metod „podających”, w tym odczytywania prezentacji. Skutkuje to monotonią i nie sprzyja zaangażowaniu studentów w zajęcia. Zdarzają się także przypadki, gdy zajęcia są przeprowadzane w oparciu o materiały i prezentacje przygotowywane jedynie przez studentów.

Studenci zwracają także uwagę na zbyt późną godzinę przeprowadzania wykładów. Studenci dojeżdżający na zajęcia często nie mogą uczestniczyć w wykładach rozpoczynanych po godzinie 18. W paru przypadkach odnotowano także, że zajęcia się nie odbyły. Szczególnie naganną sytuacją jest jedna przedstawiona przez studenta, który pisze o wykładowcy tak: „Nie przychodził na zajęcia, lista i do domu”.

Według studentów ważne jest także określenie zasad panujących na zajęciach oraz w trakcie zaliczenia z przedmiotu. Jeden ze studentów pisze: „System oceniania jest niesprawiedliwy. Jedni nie mają możliwości poprawy, a inni mogą polepszyć ocenę nawet o dwie w górę. Studenci nie są traktowani jednakowo”. Zdarzają się także rozbieżności między informacjami podawanymi na wykładach a treściami wymaganymi przy zaliczeniu.

W przypadku przedmiotu *Polityka zdrowotna i społeczna* stwierdzono, że przy zaliczeniu przedmiotu zostali z niego zwolnieni studenci, którzy odbyli studia I stopnia na UM w Lublinie. Studenci, którzy kończyli studia I stopnia na innych uczelniach czuli się poszkodowani taką sytuacją, gdyż jak wskazują, na swoich uczelniach mieli ten zakres przedmiotów co studenci UM w Lublinie.

Pozytywne komentarze dotyczą przede wszystkim wysokiego poziomu merytorycznego zajęć oraz efektywnego przekazywania wiedzy. Doceniana jest duża wiedza prowadzących, efektywne wykorzystanie czasu oraz przekazywanie wiedzy w sposób jasny i obrazowy. Przykładem dobrych praktyk może być komentarz: „Bardzo ciekawy sposób prowadzenia zajęć- ciekawe prezentacje, kolorowe, nie czytanie prezentacji tylko opowiadanie z zaangażowaniem i emocjami”.

Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Kierunek *Zdrowie publiczne II stopnia* oceniono pozytywnie, lecz znacznie niżej niż studia I stopnia. Ocena ogólna wyniosła **4,32**, co czyni ten kierunek najniżej ocenianym na UM w Lublinie.
- ⇒ Chcąc doskonalić proces kształcenia należy zacząć od takich aspektów jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela, sprawiedliwość sposobu przyznawania zaliczenia oraz umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności.**
- ⇒ Należy doskonalić proces weryfikacji efektów kształcenia w celu eliminacji pojawiających się wątpliwości dotyczących jasności kryteriów i sprawiedliwego przyznawania zaliczeń.
- ⇒ Na przedmiocie *Polityka zdrowotna i społeczna* zwraca się uwagę na powtarzanie treści ze studiów I stopnia. Zwraca się także uwagę na nierówne traktowanie studentów, którzy studia I stopnia odbyli na innej uczelni.
- ⇒ Należy eliminować przypadki spóźnień i nieobecności nauczycieli na zajęcia.
- ⇒ Należy zadbać o odpowiedni poziom przygotowania merytorycznego nauczycieli do zajęć.
- ⇒ Należy ograniczyć przekazywanie wiedzy w oparciu o metody „podające”, w tym odczytywanie prezentacji. Negatywnie postrzegane jest także przeprowadzanie zajęć przez odczytywanie materiałów przygotowanych przez studentów bez zaangażowania nauczycieli w proces dydaktyczny.

Kwestionariusz ankiety

Ankieta oceny prowadzących zajęcia rok akademicki 2015/2016

Prosimy o wypełnienie ankiety dotyczącej jakości kształcenia na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie.

Imię i nazwisko prowadzącego:.....

Przedmiot:.....

Jeśli przedmiot był prowadzony przez inną osobę, proszę wpisać w komentarzach imię i nazwisko osoby prowadzącej przedmiot.

Przy ocenie poszczególnych aspektów pracy nauczyciela proszę posłużyć się skalą od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, 5 – najwyższą.

1. Punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystywania czasu podczas zajęć

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Komentarz

2. Przygotowanie merytoryczne nauczyciela do zajęć

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Komentarz

3. Umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Komentarz

4. Sprawiedliwość sposobu przyznawania zaliczenia przedmiotu przez nauczyciela

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Komentarz

5. Umiejętność budowanie przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Komentarz

6. Dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć oraz konsultacji

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Komentarz

Aneks

Wykres 1. Zmiana skali procesu ankietyzacji od roku 2010/2011	5
Wykres 2. Zmiana odsetka wypełnionych ankiet w latach 2010-2016	6
Wykres 3. Ogólna ocena dydaktyki na UM w latach 2011-2016	10
Wykres 4. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na UM w Lublinie w roku 2015/2016	11
Wykres 5. Ogólna ocena kształcenia na Wydziałach UM w Lublinie	12
Wykres 6. Ocena kształcenia na poszczególnych kierunkach w roku 2015/2016	12
Wykres 7. Ocena Wydziału Nauk o Zdrowiu ze względu na poszczególne aspekty kształcenia	13
Wykres 8. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Dietetyka</i>	14
Wykres 9. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Dietetyka</i>	15
Wykres 10. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Fizjoterapia I stopnia</i>	17
Wykres 11. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Fizjoterapia I stopnia</i>	18
Wykres 12. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Fizjoterapia II stopnia</i>	20
Wykres 13. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Fizjoterapia II stopnia</i>	20
Wykres 14. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Pielęgniarstwo I stopnia</i>	22
Wykres 15. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Pielęgniarstwo I stopnia</i>	23
Wykres 16. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Pielęgniarstwo II stopnia</i>	25
Wykres 17. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Pielęgniarstwo II stopnia</i>	26
Wykres 18. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Położnictwo I stopnia</i>	28
Wykres 19. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Położnictwo I stopnia</i>	28
Wykres 20. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Położnictwo II stopnia</i>	31
Wykres 21. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Położnictwo II stopnia</i>	32
Wykres 22. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Ratownictwo medyczne</i>	34
Wykres 23. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Ratownictwo medyczne</i>	35
Wykres 24. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Zdrowie publiczne I stopnia</i>	36
Wykres 25. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Zdrowie publiczne I stopnia</i>	37
Wykres 26. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Zdrowie publiczne II stopnia</i>	38
Wykres 27. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Zdrowie Publiczne II stopnia</i>	39
Tabela 1. Frekwencja w ocenie zajęć dydaktycznych w latach 2010-2016	5
Tabela 2. Frekwencja studentów w badaniu ze względu na kierunek studiów i tryb studiowania.	7
Tabela 3. Frekwencja w badaniu na poszczególnych kierunkach w latach 2013-2016	8
Tabela 4. Odsetek zajęć dydaktycznych ocenionych w roku akademickim 2015/2016	9
Tabela 5. Ogólna ocena procesu kształcenia na UM w Lublinie w roku 2015/2016	10